

Bakalářská práce

2010

Pavel Kročák

Jihočeská universita v Českých Budějovicích

Teologická fakulta

Katedra praktické teologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**Fotbaloví fanoušci - hooligans na našich
stadionech**

Vedoucí práce: Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Autor práce: Pavel Kročák

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 2009/2010

Forma studia: kombinovaná

2010

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. V platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

11. března 2010

vlastnoruční podpis studenta

Děkuji vedoucí bakalářské práce Mgr. Kateřině Hykové, Ph.D.
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
1. VYMEZENÍ POJMŮ.....	9
1. 1. AGRESE, AGRESIVITA, MASOVÁ HYSTERIE	9
1. 2. FOTBALOVÍ CHULIGÁNI	13
1. 3. CHARAKTERISTIKA FOTBALOVÉHO CHULIGÁNSTVÍ.....	15
1. 4. SHRNUÍ.....	17
2. VÝVOJ MODERNÍHO CHULIGÁNSTVÍ V EVROPĚ.....	18
2. 1. ANGLIE	18
2.2. ZÁPADNÍ EVROPA	25
2.2.1. Skotsko.....	25
2.2.2. Německo.....	26
2.2.3 Itálie.....	28
2.2.4. Španělsko.....	30
2.2.5 Portugalsko.....	30
2.2.6. Řecko	31
2.2.7. Belgie.....	31
2.2.8. Nizozemí.....	32
2.2.9. Francie.....	32
2.2.10. Rakousko.....	33
2.2.11. Švýcarsko	33
2.3. VÝCHODNÍ EVROPA	34
2.3.1. Polsko	34
2.3.2. Maďarsko.....	36
2.3.3. Slovensko	37
2.3.4. Jugoslávie	38
2.3.5. Srbsko	39
2.3.6. Chorvatsko.....	39
2.3.7. Bosna a Hercegovina.....	40
2.3.8. Makedonie	40
2.3.9. Slovinsko.....	41
2.3.10. Bulharsko.....	41
2.3.11. Rumunsko.....	42
2.3.12. Sovětský svaz.....	44
2.3.13. Rusko	45
2.3.14. Bělorusko.....	46
2.3.15. Moldávie	47
2.3.16. Litva.....	47
2.4. ČESKÁ REPUBLIKA	48
2.4.1. Pre-chuligánská etapa	48
2.4.2. Etapa moderního fotbalového chuligánství	50
2. 5. SHRNUÍ.....	54
3. INSTITUCE, DOKUMENTY A OPATŘENÍ ZABÝVAJÍCÍ SE DIVÁCKÝM NÁSILÍM 55	
3.1. POLICIE	55
3.2. OBECNÍ (MĚSTSKÁ) POLICIE	56
3.3. OBCE	57
3.4. ČESKOMORAVSKÝ FOTBALOVÝ SVAZ.....	58
3.5. EVROPSKÉ INSTITUCE	59
3.2. SHRNUÍ.....	60

4. METODIKA A CÍLE PRÁCE.....	61
4.1. CÍL PRÁCE	61
4.2. HYPOTÉZA.....	61
4.3. METODIKA PRÁCE.....	61
5. VÝSLEDKY.....	63
5. 1. DISKUZE VÝSLEDKŮ	72
ZÁVĚR.....	75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	76
SEZNAM PŘÍLOH.....	78
PŘÍLOHY	78
ABSTRAKT	98
ABSTRACT	98

Úvod

Uvedený citát vystihuje myšlenku, kterou odpoví na dotaz „Co na tom fotbale máš?“, každý zarytý fanoušek jakéhokoliv fotbalového klubu. Fotbal je pro některé fanoušky často tak důležitý, že zapomínají na své vychování a soudnost a stávají se z nich chuligáni. Někteří z těchto lidí pak mohou i na fotbal zapomenout a jdou pod závojem fanouškovství se na zápas bez záminky porvat a cokoliv zničit. Fotbaloví fanoušci hooligans jsou nejtvrdějším jádrem fotbalových chuligánů, kteří znepríjemňují pobyt na fotbalových stadionech ostatním fanouškům různým způsobem (rvačky, výtržnictví a násilí všeho druhu). Tato skupina fanoušků se v posledních letech rozšířila a fotbaloví fanoušci jsou proto považováni všeobecně za neurvalé a rvačkami posedlé výtržníky. Nedovedu si představit jít v dnešní době na fotbalový stadion se synem, kterému bych musel vysvětlovat, proč se ti pánové bijí, jsou neurvalí a sprostí. Fotbal je hra, při které by se lidé měli pobavit, s nadšením jít domů a vyprávět si o tomto sportu mezi přáteli, kolegy, či s rodinou. V dnešní době, která je ovlivněna z velké části médií, kde je násilí na denním pořádku, je násilí mezi fotbalovými fanoušky podporováno ve velké míře. Nejenže se na násilí dívají fanoušci v televizních zprávách, ale chuligáni na internetu mají své stránky, kde se svou agresivitou a násilím ještě chlubí. Lidé se proto raději na stadiony ani nechodí dívat a fanouškovství v českých zemích ve své ryzí formě upadá do formy chuligánství. S tímto fenoménem se ale musí pracovat a bojovat proti němu, aby se na fotbalových stadionech mohl posadit například táta se synem a aby si mohli společně vychutnat tu radost, když jejich fotbalový tým vyhraje zápas.

Tímto tématem se chci zabývat z toho důvodu, protože jsem fotbalovým fanouškem a zároveň jsem policistou v pořádkové jednotce, která zasahuje často u fotbalových zápasů. Ve své praxi jsem se již několikrát setkal jak s jedinci, tak

s celými skupinami mladých lidí, kteří bez důvodu napadli jiné fanoušky, policistu, který řídil dopravu před fotbalovým stadionem, anebo i hráče za to, že se mu v zápase nevedlo. Není výjimkou to, že se chuligáni dohodnou a vyrabují benzínovou pumpu či stánek, kde obsluha je ráda, že vyvázla bez zranění. Během rizikových zápasů jsem byl již několikrát nasazen a ze zkušeností vím, že práce policistů jak v pořádkových jednotkách, tak v antikonfliktních týmech, které jsou složeny ze zkušených kriminalistů a působí preventivně, je velice namáhavá a vyvíjí se společně s narůstáním agrese a násilí na stadionech i mimo ně.

V pořádkové jednotce Policie ČR správy Jihočeského kraje působím již dva roky a i za tak krátkou dobu jsem se s agresivitou fotbalových chuligánů seznámil dostatečně. Z tohoto důvodu jsem si vybral téma „Fotbaloví fanoušci - hooligans na našich stadionech“ k vypracování své bakalářské práce. Mým cílem je vytvořit náhled do zákulisí fotbalového fandění a řádění hooligans. Dále bych se v mé práci zabýval historií a současností chuligánství a výzkumem se budu snažit zjistit postoje a názory občanů na chování fanoušků při sportovních utkáních. Co jsou ochotni tolerovat a naopak, co je dle jejich názoru společensky nepřijatelné.

Již z nadpisu mé bakalářské práce je patrné, že divácké násilí je spojováno především z fotbalem. Je to tím, že fotbal je u nás nejoblíbenější sport a kapacita fotbalových stadiónů skýtá chuligánům velikou anonymitu. Ne že by na jiných stadionech agresivita nebyla, ale například hokejové stadiony jsou mnohem menší a anonymita tudíž není tak veliká a v mnohých případech je případný pachatel výtržností a násilí rychle usvědčen.

Hlavní metodou při zpracování mé bakalářské práce bude analýza dostupných materiálů a odborné literatury, z těchto bude vytvořen náhled na danou problematiku v teoretické části a výzkum provedený formou dotazníků a jejich vyhodnocení a vyvození závěrů z výsledků výzkumu v praktické části.

1. Vymezení pojmů

1. 1. Agrese, agresivita, masová hysterie

Agrese:

Agrese je popisována jako chování osobnosti, která nebere ohledy na potřeby a přání jiných a na úkor ostatních prosazuje své. Agrese patří k přirozenému výběru chování lidí. Z psychologického hlediska je to velmi složitá složka chování, zahrnující obsáhlou paletu jevů. Jedinec může být agresivní ve svém myšlení verbálních i neverbálních projevech, může také agresivně snít a představovat si agresivní jednání, či agresivně jednat. Agresivní jedinec je „diktátor, kontrolor, mravokárce, nebo správný chlapák“, který ví vše nejlépe, není sebekritický, je neomylný, moralizuje druhé a také jim káže. Proti své kritice je ihned připraven zaútočit a vyrovnat se s kritikem agresivně. Často se jedinec vyjadřuje k ostatním hlasitě, sprostými výrazy, hrubě, vyjadřuje se sarkasticky a ironií a ve většině případů velmi neslušně. Útok agresora může být pouze verbální, ale také může přejít až k fyzickému napadení. Společností neagresivních lidí není přijímán a je neoblíbený. Z velké většiny je osamocen, nebo se sdružuje se stejnými jedinci. Svoje komplexy, kterými většinou trpí, si léčí příliš velkým sebevědomím, které dává najevo neurvalostí a své nezdary svádí na druhé. Napětí, které vytváří mezi sebou a okolím, jej od jiných osob odcizuje. Nadřazeností dává najevo svou přílišnou sebedůvěru, a to je příčinou velkého pnutí mezi ním a společností.

V oblasti psychologie rozlišujeme několik rolí agresora.

- diktátor – takto pojmenovaná role se vyznačuje panovačností, dále má vždy a ve všem pravdu, je neomylná, své názory vnucuje druhým a jiné neuznává
- kontrolor – tento má pravdu, ale zároveň všechno a všechny musí kontrolovat,

rovnat a nad vším má dohled

- moralizátor – tato role se vyznačuje tím, že všem v okolí se snaží vnutit pocity viny a moralizuje a káže druhým
- správný chlapák – tato role je vyznačována prosazováním se agresivním stylem, a to silou a hrubým jednáním, má explozivní a hlasité vyjadřování své nálady¹

Výbuch agresivity:

Tento typ hromadného chování je podobný panickému chování davu, které se vyznačuje reakcí na určitý podnět, toto chování vyeskaluje až k útěku z místa nebezpečí skutečného nebo domnělého. Chování lidí, kteří jsou v panické hrůze, se vyznačuje neadekvátností ke své situaci a k jejím prvkům. Lidé ztrácejí reálný úsudek o své situaci a reagují většinou orientovaně, ale ve skutečnosti dochází až k sebezáhubě.

Výbuch agresivity je podobného principu, ale je založen na prožitku afektivního vzteku. K tomuto může dojít:

- 1) přímo z agresivního vyladění vznětlivého davu lidí, což se dá přirovnat k sudu s prachem, který čeká jen na jiskru (u fotbalových fanoušků – vhozená dýmovnice do sektoru od fanoušků soupeře). Z psychologického hlediska zde vzniká chuť bojovat do konce sil, až když padne poslední bojovník soupeře.
- 2) Zprostředkovaně z úzkostného vyladění původně panická reakce útěku se změní v agresivní vyladění a výbuch agresivity je namířen proti ohrožení nebo proti překážce, která je v cestě (policejní kordony na stadionech).

¹ Čírtková, L. Policejní psychologie, Praha, Support 1996, 160 – 188 s. ISBN 80-902164-0-4

Agresivita v médiích – účinky na diváka:

Agresivita v médiích je často prezentována jako běžný způsob života. Tento jev je pak samozřejmě také tak brán, a hlavně jedinci se sklonem k agresivitě se tímto nechají inspirovat. Brutální a násilné výjevy agresivity v médiích jsou nejvíce přijímány agresivními a narcistickými jedinci. Nenarušený jedinec je tímto sice šokován, ale má na výběr a jistě se bude řídit dle osvojených sociálních a mravních norem snadněji než agresivní jedinec. Výzkumy, které byly prováděny, však dokládají, že dopady na chování normálních jedinců má sledování násilí na tyto také. Na diváka tak působí násilí sledované ve filmu takovým způsobem, že nahlíží na oběť trestného činu zkresleně a ochota pomoci v tomto případě klesá, jak se ukázalo u experimentu prováděném na lidech, kteří sledovali filmy s násilnou tematikou. Tito lidé s postupným sledováním filmů s násilnou tematikou, se nejdříve stavěli proti násilí a odsuzovali pachatele, ale časem se jejich reakce měnily a projevovali méně sympatií s oběťmi ve sledovaném soudním procesu domácího násilí. Proto by se mělo uvažovat nad tím, že by se měly posilovat společenské normy, a to výchovou mladých lidí.²

Dav nebo-li hromadné chování:

Dav je seskupení lidí, které nemá zpravidla žádnou strukturu. Toto seskupení může být v relativně malém počtu, ale i veliké seskupení jedinců. V psychologii davového chování se prosazují určité způsoby prožívání a chování. Toto chování je z pohledu nezainteresovaného pozorovatele bráno jako velice primitivní a ovládané emocemi místo rozumu. Hromadné chování je popisováno a rozdělováno na:

- rozvoj spontánní hromadné nákazy, které ústí do stejného chování jednotlivců, zbaveného zábran a rozumného myšlení o svém jednání,
- impulsivně-afektivní výbuch hromadného chování, jako důsledek psychického otřesu masy lidí na stejném místě ve stejný čas,
- spojením výše uvedených fází na sebe navazující, které vyústí ve výbuch emocí,

2 Čírtková, L. Policejní psychologie, Praha, nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o. Plzeň 2006, 176-178 s. ISBN 80-86898-73-3

jehož příčinou je určitý spouštěcí mechanismus.³

Dav je většinou ovládán nějakým vůdcem. Ten bývá zpravidla mužem činu, ne však myšlenky. Dav je veden tímto vůdcem, který je autoritou a jemu plně podléhá. Vůdci mají společnou charakteristiku, a to autoritu, vůli a prestiž. Prostředky pro ovládání davu jsou pro vůdce tvrzení, opakování a nákaza. Tvrzení je prosté, bez uvažování a zvažování důkazů. Toto nabývá na vážnosti pouze pokud je opakováno. Nákaza je jako lavina a šíří se velice rychle. Dav zbavený vůdce se velice rychle rozpadá.⁴

Masová hysterie:

Je to jev davového chování, který vzniká za podmínek, které se podobají konfliktní situaci v psychické zátěži u větší skupiny lidí. Tato situace vzniká v davu v afektivně–impulsivním kolísání mezi několika možnými volbami, které jsou stejně bezvýchodné a nevedou k žádnému řešení vyhocené situace.

V praxi však bylo zjištěno, že řešení nejnáročnějších situací nemusí vést samo o sobě k hromadnému chování.

Způsobilst neboli připravenost jedince zvládat psychickou zátěž a davové jednání skupiny lidí je jedním z faktorů, které ovlivňují chování v davu. Není výjimkou, že jedinec může nepříznivý stav davu a jeho sklon k řešení situace agresivitou nebo úprkem zvrátit a uklidnit situaci. Chování a zvládání krizové situace davu se však nedá předvídat. Dav a jeho chování je ovlivněn také tím, zda se v něm nachází nahodile shromáždění lidé, nebo organizovaná skupina. V nahodile shromážděném davu jde o časoprostorovou koexistenci bez hlubších vnitřních vztahů. Ke zvratu v jejich situaci dojde teprve tehdy, když se u nich projeví homogenizace. Jinak se chová dav, který je organizovaný a na ten působí psychická zátěž. Je nepravděpodobné, že tato skupina lidí bude automaticky hromadně reagovat na nástup zátěžové situace.⁵

3 Čírtková, L. Policejní psychologie, Praha, nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o. Plzeň 2006, 156-157 s. ISBN 80-86898-73-3

4 Le Bon, G. Psychologie davu. Kra, 1994. ISBN 80-901527-8-3

5 Čírtková, L. Policejní psychologie, Praha, nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o. Plzeň 2006, 160-162 s. ISBN 80-86898-73-3

1. 2. Fotbaloví chuligáni

Fotbalové chuligánství pochází z Anglie. Pojmy a názvy pocházejí z angličtiny a jsou často přejímané doslovně. Slovo chuligán vzniklo v 19. století v Londýně, pravděpodobně podle nepřizpůsobivé irské přistěhovalé rodiny jménem Hoolihan nebo Houlihan. Samotný pojem chuligánství je označováno jako chování sociálně patologické, kriminální anebo výtržnické. Tudíž se používá i u nevhodného chování fanoušků fotbalových klubů.⁶

Fotbalové fanoušky rozdělujeme podle jejich chování na:

- 1) Fotbalový divák – je pasivním pozorovatelem hry, (např. u televize, rádia, ale i na stadionu) ten neprožívá úspěchy a neúspěchy mužstva, protože nefandí nikomu ze zúčastněných. Pohlíží na hru nestranně a sleduje i jiné sporty. Není spjatý se žádným fotbalovým klubem, nenosí jejich dres, či šálu, čepici ani vlajky. Hodnocení hry z jeho strany je objektivní.
- 2) Fotbalový fanoušek – je spjat se svým klubem, mužstvem či konkrétním hráčem. Prožívá hru a její vývoj s nadšením i zklamáním podle toho, jak se hra vyvíjí v prospěch či neprospěch jeho klubu. Fotbal je jeho jediným sportem, který sleduje a jemu se věnuje. Svojí příslušnost k jeho klubu dává najevo nošením vlajek, čepic imitací dresů, šálou, které je typická u fanoušků, tričkem či odznaky. Fanouškové jsou známí tím, že znají historii svého klubu, složení a umístění hráčů na hřišti a aktuální stav jeho klubu umístění v tabulce klubů.
- 3) Fotbalový chuligán se sdružuje do skupin, které jsou tvořeny převážně mladými militantně orientovanými lidmi. Bitka a agresivní chování je u nich hlavním cílem návštěvy fotbalového stadionu. Toto typické chování a vyvolávání bitek směřuje většinou proti příznivcům soupeřova týmu. Skupiny chuligánů mají své názvy a odlišnosti od soupeřících tlup a

⁶ Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004. 10 s..ISBN 80-903333-0-3

skupin. Většina z těchto skupin jsou dobře organizována a sjednocuje je klubové rivalství, politické, náboženské, rasové, sociální národnostní nebo regionální důvody. Národnostní nesnášenlivost mezi chuligány je známá například mezi fanoušky reprezentací Turecka a Řecka. Náboženské rivalství je mezi katolickými fanoušky klubu Celtic Glasgow a protestanskými fanoušky Glasgow Rangers. Na stadionech se fotbaloví chuligáni sdružují do tzv. KOTLŮ v Čechách, END v Anglii, COP ve Francii a MLYN v Polsku. Odtud se odvíjí všechno dění a organizace fandění (oslavné chorály), bitek a násilného chování. Jedním ze znaků fotbalových chuligánů je nošení streetwearového oblečení oblíbených značek, vlajek, šál s motivy typickými pro danou skupinu.⁷

Fotbaloví chuligáni na stadionech v kotlích zaujímají určité „sociální“ role. Ty jsou rozděleny podle významnosti a jsou určitým způsobem, ve své sociální skupině, také uznávány. Rozdělení je následující:

- 1) caller – Chant leader je iniciátor chorálů, zpěvů a pokřiků atd. Tento vypracovává a vymýšlí texty ke zpěvům a chorálům. Je iniciátor pokřiků a reaguje na pokřiky soupeřových fandů.
- 2) aggro leader (útočník) – po vzniku konfliktu mezi soupeřícími skupinami chuligánů je vždy v první řadě, reaguje a vyvolává bitku. Tento je zpravidla ozbrojený a ostřílený „bitkař“. Pokud se objeví někdo, kdo se jen holedbá pověstí útočníka, tak je označen jako bullshitter (vejtaha).
- 3) nutter (šásek) – tento jedinec je takto označován, pro své ztřeštěné až bláznivé kousky, které tropí v kotli.
- 4) hooligan (chuligán) – popis viz. kapitola Fotbaloví chuligáni
- 5) organizer (organizátor) – ten organizuje a sjednává „pořádek“ v kotli.
- 6) fighter (rváč) – tito jedinci vyvolávají střety a vedou útoky na skupinu protivníkových fandů.
- 7) heavy drinker (opilec) – jsou to jedinci, kteří zpravidla chodí na zápasy již

⁷ Nikl, J. Volevecký, P. Diváček násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007. 7-10 s. ISBN 978-80-7251-249-2

v podnapilém stavu a během zápasu i po něm dokáží vypít veliké množství alkoholu.⁸

1. 3. Charakteristika fotbalového chuligánství

V souvislosti s fotbalem se od 60. let 20. století začala veřejnost dozvídat o nárůstu násilností, rvaček, vandalismu a výtržností na stadionech i mimo ně. Nárůst případů rvaček a násilností, při kterých přišel někdo k těžké újmě na zdraví, nebo dokonce o život, byl také znatelný. Při fotbalových zápasech se začaly projevovat také různé formy dalších negativních jevů, jako je například xenofobie, rasismus, antisemitismus, nacionální šovinismus a politický extremismus. Většina těchto aktivit byla projevem organizovaných skupin, s vnitřní hierarchií.⁹

„Nejběžnějším pojmenováním tohoto fenoménu se stalo: fotbalové chuligánství. Někdy bývá označováno za „britskou nemoc“ („British Disease“). Jeho kořeny totiž leží na britských ostrovech, odkud se přibližně o deset let později rozšířilo i do dalších západoevropských zemí a později i do východní Evropy.“¹⁰

V souvislosti s rozvojem tohoto fenoménu vznikl i velký zájem vědců ze sociálních oborů tento fenomén vysvětlit a popsat. Prvními z psychologů a sociologů, kteří se snažili zachytit příčiny vzniku chuligánství na stadionech, byli britští vědci. K nám se tento fenomén dostal až později a jedním z našich vědců, který tento jev zkoumal, byl P. Slepíčka.¹¹

Jak jsem již popsal, fotbaloví fanoušci se dělí na diváky, fanoušky a chuligány. Fotbaloví chuligáni se odlišují svým oblečením chováním a projevem, který je často vyhraněný vůči určité skupině. Projevuje se zde extremismus ve formě rasismu, antisemitismu a nacionálnímu šovinismu. Fotbalová utkání jsou často provázena ze strany fotbalových chuligánů rasistickými hesly a chováním. Toto

8 Marsh, P., Rosser, E., Harré, R. (1978): Life on the terraces. In: Gelder, K., Thornton, S. (eds.) (1997): The subcultures reader. London and New York, Routledge.

9 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 9 s. ISBN 80-903333-0-3

10 Carnibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issue Research Centre

11 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 9-10 s. ISBN 80-903333-0-3

chování je často agresivní a ponižující a je směřováno vůči příslušníkům jiné rasy. Rasismus na fotbalových stadionech se objevoval již v sedmdesátých letech v Anglii, a to z důvodů masové imigrace, což se projevilo hlavně v posílení ultrapravicových organizací, včetně násilnických neonacistických skupin. Tyto skupiny se začaly shromažďovat a prolínat do skupin fanoušků a začali být napadáni jak verbálně, tak i fyzicky, fotbaloví hráči „nebílé“ rasy. Fotbaloví chuligáni však nejsou jen extremisticky založení, existují dokonce antirasistické gangy, které v určitém smyslu s rasismem bojují. Určitým způsobem se chuligánství prolíná i s organizovaným zločinem, kdy jsou zapleteni někteří jedinci, ale také gangy, do obchodu s drogami a jsou také zapojeni i do jiné kriminální činnosti, např. majetkové či násilné. Trestnou činností tohoto charakteru se však zabývá jen malá část fotbalových chuligánů.¹²

Ve velké většině se však fotbaloví chuligáni zaměřují spíše na obecnou kriminalitu páchanou jednotlivci či skupinou jednotlivců než na organizovanou trestnou činnost. Z příkladů výtržností a jiných excesů, kterých se dopouštějí fotbaloví chuligáni, chci uvést např.:

- a) vniknutí na hrací plochu
- b) házení předmětů jako jsou dýmavnice, pet-láhve s vodou, mince atd. na hrací plochu či rovnou na hráče, pořadatele, či rozhodčí atd.
- c) napadání a výtržnosti vůči policii, pořadatelské službě atd.
- d) vandalismus - ničení vybavení stadiónu, sedaček, zábran proti vniknutí na stadion, zábradlí a dalšího příslušenství
- e) napadání - jak slovním tak fyzickým způsobem chuligánů a diváků soupeřova týmu, napadání hráčů jak soupeřova, tak vlastního týmu, rozhodčí, policie, pořadatelské služby atd.

Tyto excesy se neodehrávají jen na stadionu a vyjmenovávat a vystihnout všechny formy trestné činnosti a nevhodného chování chuligánů nelze přesně. Jedná se převážně o vandalství, fyzické násilí, výtržnictví, samozřejmě spojené s alespoň malou návazností na fotbal.

12 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 10-14 s. ISBN 80-903333-0-3

K výzbroji fotbalových chuligánů patří nezřídka basebalové pálky, železné tyče, nože, dýky, boxery a v ojedinělých případech i střelné zbraně. Nejrozšířenějším způsobem boje je však pěstní souboj. Jelikož na stadionech se zavedly prohlídky na výskyt zbraní výše uvedených, tak se ozbrojené potyčky mezi soupeřícími skupinami chuligánů odehrávají na domluveném místě mimo stadion.¹³

1. 4. Shrnutí

V předešlých kapitolách jsem se snažil výkladem pojmů a následovně historií, hierarchií a rozdělením sociálních rolí popsat, jak fungují skupiny fotbalových chuligánů jak u nás, tak v zahraničí. V úvodní části jsem se snažil popsat vznik a fungování agrese, agresivního chování a dále hromadného chování lidí. Tímto výkladem pojmů jsem se snažil vysvětlit jednání od počátku agrese a agresivního chování jedince, po chování lidí v davu a jak je tímto ovlivněno chování fotbalových chuligánů při střetech jak s policií, tak se soupeřícími tlupami chuligánů. Dále jsem popsal rozdělení fotbalových fanoušků, hierarchii fotbalových chuligánů a jejich role v jejich sociálním prostředí. Toto sociální prostředí je velmi ovlivňováno agresivitou a je v převážné většině ovládáno hromadným chováním, což jsem vysvětlil v následném textu. Pokud orgány státní správy a policie chtějí účinně bojovat s trestnou činností páchanou nejen na stadionech, ale i v ulicích našich měst, musí nejprve ovládat psychologii agresivního jedince a dále psychologii davu. Dále se musí orgány státní správy a společnost zabývat násilím, které je prezentováno v médiích a které sledují již malé děti. Jejich chování ovlivněné násilím v médiích se následně projevuje jak ve školách, tak i na veřejnosti. Pro zvyšování účinnosti boje proti vzrůstajícímu násilí na stadionech se musí společnost zabývat širokým spektrem aspektů ovlivňujících chování lidí.

¹³ Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 15 s. ISBN 80-903333-0-3

2. Vývoj moderního chuligánství v Evropě

2. 1. Anglie

Jak jsem již uvedl v předchozích kapitolách, moderní chuligánský svět se datuje od počátku šedesátých let dvacátého století. Anglie je kolébkou fotbalu a tak není náhodou, že fotbaloví chuligáni a jejich organizace vzešli odsud. Jednotlivé excesy vznikaly již dříve, ale byly to ojedinělé případy. V padesátých letech dvacátého století se po válečném období začala Anglie stávat schopnější po ekonomické a průmyslové stránce. Na konci padesátých let však došlo vlivem automatizace výroby ke snížení počtu pracovních míst. Z těchto důvodů se z mládeže dělnického původu stávali první zástupci několika proudů a subkultur fotbalových chuligánů. Tzv. Teddy boys byli v těchto letech velice ovlivněni rokenrolovou hudbou a vyznačovali se hrubým chováním. Tito mladíci byli zapleteni do mnoha vpádů na hrací plochu a bitek se soupeřovými fanoušky. Jejich jednání se však nedá považovat za pravé fotbalové chuligánství, neboť postrádá ještě mnoho ze znaků, které jsou typické pro chuligánství. Na konci padesátých let se však akce těchto mladých chuligánů stávají více organizovanými a cílenými.¹⁴

Následovníky, jejichž styl se vytvářel v šedesátých letech, byli tzv. Mods, kteří se vyznačovali elegancí a úhledností svého oblečení a vůbec celého zjevu. Ti se snažili o vyšší standard životního stylu, což se projevilo v rozdělení v polovině šedesátých let do dvou skupin – módní mods a skinheads. Skinheadskou subkulturu odlišoval styl pracovního oblečení (džíny a kostkované košile a vysoké pracovní boty), ale především krátký sestřih vlasů. Tito mladíci byli většinou dělnického původu. Skinheads (skin – kůže, head -hlava) se původně jmenovali Hard Mods a Rude boys, ze kterých se později vyvinuli Skinheads.¹⁵

Pro skinheady byl událostí týdne fotbalový zápas. Jeho popularita vzrostla

14 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 41-42 s. ISBN 80-903333-0-3

15 Historie skinheads [online] [cit. 2010-02-10] Dostupné z [www: http://www.vlastenec.wz.cz/historie-skinheads/index.htm](http://www.vlastenec.wz.cz/historie-skinheads/index.htm)

hlavně po roce 1966, kdy zvítězil národní tým Anglie ve finále mistrovství světa. Když se v druhé polovině šedesátých let začaly zlepšovat finanční poměry mezi dělnickou mládeží, přestalo být fotbalové násilí jen průvodním jevem chování dělnické třídy. Skinheadi se začali střetávat s partami příznivců soupeřových týmů a bránili svá území. Nejen fotbalový stadion, ale i svá města, čtvrti a ulice. Pokud bylo potřeba podporovat národní tým Anglie, smazávala se rivalita klubových příznivců.¹⁶

V Anglii se začali fotbaloví chuligáni projevovat čím dál tím častěji a jejich excesy se stávaly pravidlem na fotbalových zápasech. Mezi roky 1961 - 1968 se stávalo přibližně 25 závažných incidentů ročně. Nejoblíbenější zábavou se v těchto letech začalo stávat dobytí kotle soupeře.¹⁷

S postupem doby se začaly tyto boje zostřovat a byly používány i zbraně, jako třeba okované boty, kovové tyče, žiletky či nabroušené mince...¹⁸ Bitvy se s rozvojem televizních přenosů začaly přenášet i do domácností a povzbuzování fanoušků domácích týmů vedlo k nárůstu získávání rekrutů fotbalových chuligánů. Jedním z prvních televizních přenosů z fotbalové Premier League v roce 1961 zachytil nepokoje vyvolané chuligány po vyrovnávacím gólu v zápase mezi Sunderlandem a Tottenhamem, což podnítilo i chuligány jiných týmů, kteří se chtěli v televizi předvést. Koncem šedesátých let se vyčlenily násilnosti, jež souvisely výhradně s průběhem zápasu, či jeho výsledku, od násilností, které s fotbalovým zápasem vůbec nesouvisely. Ty byly cíleny většinou proti soupeřovým fanouškům, pořadatelské službě, anebo policii.¹⁹

Vývoj v sedmdesátých letech se pro fotbalové chuligány stal přelomovým. Začala se měnit jejich vizáž a vizitkou jejich vzezření bylo streetwearové oblečení. Jejich vizáž byla ve sportovním stylu, a proto nebyli pro policii tak rozeznatelní. Jejich chování se však ještě zhoršilo. Jednou z prvních organizovaných skupin byla skupina F-troop, která vznikla při fotbalovém klubu

16 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 45 s. ISBN 80-903333-0-3

17 Carnibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre

18 History of skinheads (1990), Vokno, č. 18, 87-91 s.

19 Beyer, D.(1996): Fotbalové násilí: subkultura hooligans. Brno, Masarykova universita. 15-20 s.

Millwall. Tito chuligáni byli velice organizovaní a rozdělení podle věku a zkušeností na:

- Underfives - nezkušení nováčci, kteří byli vysíláni k vyvolání rvačky
- Treatment - zkušenější chuligáni, kteří nastupovali po vyvolání konfliktu
- Surgery - nejzkušenější chuligáni kolem 30 let věku, kteří nastoupili, pokud nebyl boj rychle rozhodnut v prospěch Millwallských.

S přístřováním bojů se začalo i s protiopatřením pořadatelských služeb a policie, kdy fanoušci byli oddělováni do sektorů budováním bariér atd. Proto se většina soubojů přesunula do okolí stadiónů a do ulic. Nastoupil trend, kdy se chuligáni převáželi speciálními vlaky a rovnou z nádraží se eskortovali na stadion. Z místních nebo regionálních zápasů se přesunuly boje také do mezinárodních zápasů, a to například v zápasu mezi Leeds United a Olympique Lyon, kdy angličtí chuligáni napadli francouzské fanoušky.

V sedmdesátých letech se některé chuligánské skupiny politizovaly a přikláněly se k pravicovému extremismu. V šedesátých letech vznikla takzvaná Národní fronta, která v sedmdesátých letech byla na vzestupu. Tato národní fronta vydává magazín Bulldog, kde dávala prostor pro chuligánské skupiny fanoušků. Tento časopis byl prodáván před fotbalovými stadiony před započítím zápasu. Rasistické útoky byly směřovány proti černošským hráčům, kteří se díky masové migraci dostávali do mužstev všech fotbalových klubů. Mezi nejvíce fašizující příznivce klubů patřili v sedmdesátých a osmdesátých letech příznivci klubů Chelsea, Leedsu, Millwallu, Newcastleu United a West Hamu.

Osmdesátá léta jsou nejvíce problematická, co se týče eskalace násilí a nebezpečí na stadionech. Rok 1985 přinesl jednu z nejtragičtějších událostí, která se zaryla do podvědomí veřejnosti. Byl to zápas, který se konal 29. května 1985 mezi anglickým FC Liverpool a italským Juventusem Turín. Před tímto zápasem byly anglickými chuligány vyvolány rvačky a nepokoje.²⁰

„Juventus i Liverpool patřili v té době k absolutní špičce evropského fotbalu, od onoho 29. května 1985 si mnozí slibovali velkolepé, nezapomenutelné finále. Ano,

²⁰ Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 49-54 s. ISBN 80-903333-0-3

nezapomenutelné je dodnes, bohužel v hlavní roli neúčinkoval fotbal, ale životy nevinných lidí... Fotbal byl v tu chvíli na vedlejší koleji, nikoho nezajímalo, že útočník Juve Michel Platini rozhodl finále jediným gólem z penalty. Dění na hřišti bylo v tu chvíli jen vedlejší záležitostí.

Fanoušci The Reds patřili v té době k nejobávanějším v celé Evropě. Celou tragédii vyprovokovali právě oni, vyzbrojeni řetězy, tyčemi, noži i střelnými zbraněmi vlétli jako nenasytaná zvěř na italské tifosi, vznikla panika s opravdu tragickými následky. Nesmíme však také zapomenout, že viníkem nejsou jen fanoušci Liverpoolu. Bruselský stadion byl značně zchátralý a bylo podáno několik protestů proti tomu, aby se tak velká akce, jakou bylo finále PMEZ, hrála na tomto stadionu. Davy fanoušků mohly rozebírat kusy betonu a házely je na policisty. Na bídné úrovni byla taktéž organizace, na stadion si fanoušci propašovali v hojném počtu střelné zbraně, nože a různé nebezpečné předměty bez toho, aniž by je někdo pořádně zkontroloval. A chyb bylo více, špatně zorganizovaným prodejem lístku počínaje (při prodeji lístků byli fanoušci THE REDS a Juventus na tribunách mnohdy vedle sebe), kritickou nepřipraveností policistů konče.

Je až skandální, jak ti, co měli finále na starost, udělali takovou spoustu chyb. Britové patřili k těm nejobávanějším fanouškům, avšak připravenost policistů byla nulová. Těch málo policistů, kteří při finále zasahovali, nemělo absolutně žádnou šanci početný dav zkrotit. Fanoušci Liverpoolu přitom potyčky ve městě vyvolávali už od ranních hodin. Hlavně alkohol spojený s vedrem, které v Belgii panovalo, udělal z anglických hools nepřičetné osobnosti. "Než jsme jednoho mohli vyslechnout, museli jsme mu dát dávku tisících prostředků, která by uspala koně," řekl jeden z vyslychajících policistů.

Byla hodina před začátkem střetnutí. Na stadionu to už v ten moment pěkně vřelo. Fanoušci The Reds, posílnění alkoholem a různými zbraněmi se vydali do sektoru Z za příznivci "Staré dámy", ti začali samozřejmě panikařit a dali se na ústup, zeď nevydržela neočekávaný nápor lidských těl a zbořila se. V jeho troskách našlo smrt celkem 39 lidí, dalších 400 lidí bylo těžce, středně, nebo lehce zraněno. Kapitáni obou týmů sice byli přizváni, aby do mikrofonů chování na

stadionu uklidnili, nepomohlo to. Zanedlouho na pomoc přispěchala policie z okolí a lékařská služba, díky ní se podařilo zachránit život dalším desítkám možných obětí, avšak chaos na stadionu pokračoval i nadále, UEFA ale nepochopitelně rozhodla utkání odehrát, a to i přesto, že většina samotných hráčů protestovala a na trávník se jim po tragédii nechtělo. "Seděli jsme v kabině úplně strnulí. Věděli jsme, že nějací lidé zemřeli a že se něco děje, protože se někteří z nás byli podívat venku. Ale neznali jsme rozsah. Proto, když za námi přišel šéf policie a řekl, že máme jít hrát, nevěřili jsme vlastním uším," vzpomíná bývalá ikona Liverpoolu Mark Lawrenson. I když finále rozhodl Michel Platini z penalty, fanoušci v hledišti a na stadionech slavili pochopitelně minimálně.

Po tomto incidentu byly všechny anglické kluby vyřazeny z evropských pohárů na dlouhých pět let, Liverpool musel čekat ještě o rok déle. UEFA také zavedla hodnocení stadionu, aby se už neopakovalo to, že se finále odehraje na zchátralém bruselském stadionu, jako tomu bylo v roce 1985. Fanoušci na stadionech také nebyli v anonymitě jako doposud a byla zavedena větší spolupráce s policií.²¹

Brusel se od té doby stal synonymem fotbalového násilí. V důsledku této tragédie se ve fotbalovém svazu začalo mluvit více o pořadatelském zajištění, například rozdělení fanoušků do sektorů a dále výběr fotbalových stadiónů a kontrola fanoušků před vstupem na stadión, jestli u sebe nemají zbraně. V sezóně 1985-86 byl v anglické lize dokonce zakázán i alkohol na stadionech. Anglický fotbal tak utrpěl šrám na své pověsti. Nadále se však chuligánství rozvíjelo a vyostřenost střetů mezi jednotlivými skupinami fanoušků určitých klubů byla více monitorována policií než jiné. Rizikovitost zápasů se tedy dala prostřednictvím policie odhadnout a tudíž nasadit dostatečné síly k nastolení pořádku. Mezi odvěké rivaly patřily dvojice příznivců klubů West Ham – Millwall, Tottenham – Chelsea, Arsenal – Tottenham, Manchester United a West Ham, Leeds United – Manchester United atd. Fotbalové chuligánství bylo také jednodušší tím, že se na vzdálené fotbalové stadiony mohly autobusy dostávat velké masy fanoušků a

21 Fotbalové tragédie: Busel 1985 [online] [cit. 2010-02-10] Dostupné z www: <http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>

mohly tak podporovat své kluby. V osmdesátých letech se začala rozvíjet jedna z nejnebezpečnějších a nejpravicevějších skupin chuligánů, která se nazývala Chelsea Headhunters (lovci lebek). Byla to a je jedna z nejlépe organizovaných skupin fotbalových chuligánů v Anglii. Střety této skupiny s jinými chuligány byly vždy dobře naplánované a hierarchie tohoto klubu je také více než zřejmá. Jedním z hlavních vůdců této chuligánské skupiny byl právník pro advokátní kanceláře Terry Last. Tento byl odhalen v roce 1986 při policejní razii. Další členové gangů pracovali také na dobře placených místech, a proto padla teze, že fotbaloví chuligáni jsou jen z nižších sociálních vrstev. Chuligáni začali usilovat také o své vzezření a důkazem, že chuligánství se rozrůstalo i do vyšších společenských vrstev, je i to, že začali nosit značkové oblečení světoznámých značek jako je například Fila, Armani, Kappa a Lacoste. V souvislosti s fotbalovým chuligánstvím se rozvíjela také práce policie a státních orgánů, které spolupracovaly na boji proti fotbalovým chuligánům, jedním z mezníků byl již zmíněný zákaz alkoholu v sezóně 1985-86, dále se rozvíjela opatření policie a shromažďování informací ohledně chuligánů a i dokonce infiltrovala tajně policisty do jednotlivých gangů. Počet zatčených se na přelomu osmdesátých a devadesátých let ustálil na počet přesahující 5.000 lidí za jednu sezónu.²²

Devadesátá léta byla, co se týče excesů fotbalových chuligánů, poněkud klidnější, ale střetů bylo pořád dost, jen nebyly tak drastické. Evropská fotbalová liga se začala v devadesátých letech rozšiřovat a mezinárodních zápasů mezi fotbalovými kluby začalo přibývat. Díky tomuto trendu se začali angličtí fotbaloví chuligáni seznamovat s velkými evropskými městy a začali navazovat kontakty se stejně smýšlejícími lidmi v zahraničí. S narůstajícím trendem informačních technologií jako je internet a mobilní telefony, se začala zvyšovat úroveň organizovanosti fotbalových chuligánských střetů a bitek. Prostřednictvím těchto technologií si předávají jednotliví chuligáni informace o policejních jednotkách, které bývají poblíž stadiónů, a tudíž se mohou vyvarovat jejich zásahu.²³

22 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 53-55 s. ISBN 80-903333-0-3

23 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 60 s. ISBN 80-903333-0-3

Dále pokračovaly jednotlivé excesy na mezinárodní úrovni, kdy v roce 1995 musel být z důvodu nepřestávajících výtržností ze strany anglických chuligánů ukončen přátelský zápas mezi Irskem a Anglií. Jedním z mála turnajů, kde bylo eliminováno divácké násilí, bylo mistrovství Evropy ve fotbale v roce 1996. Jednotlivé výtržnosti a násilí bylo eliminováno a potlačení výpadů proti policii anglickými rowdies po vyřazení Anglického týmu mužstvem Německa bylo zvládnuto na výbornou. Další střety byly zaznamenány na mistrovství Evropy v roce 2000, a to hlavně v zápase mezi Anglií a Skotskem, kdy bylo zatčeno 170 fotbalových chuligánů. Tyto střety mezi chuligány byly tak masivní, že se všem zdaleka nedalo zabránit. Byly to střety jak na stadionu, tak mimo něj. Při semifinále poháru UEFA v dubnu roku 2000 v zápase mezi Galatasaray Istanbul a Leedssem vyprovokoval anglický chuligán rvačku takového rozsahu, že přivolaná policie měla plné ruce práce ochránit anglické rowdies, kteří byli v menšině, před rozvášněným davem fanoušků Galatasaray. Při tomto incidentu byli zavražděni angličtí příznivci Christopher Loftus a Kevin Speight.²⁴

Problematikou fotbalového chuligánství se začala legislativa v Anglii zabývat tím, že vydala několik na sebe navazujících a spolupracujících zákonů. Jedná se o The Public Disorder Act z roku 1986, jenž pojednává o zákazu vstupu výtržníkům na fotbalové stadiony, The Football Spectators Act z roku 1989, kterým soud může zakázat vycestování chuligánů ze země, The Football Offences Act z roku 1991, který umožňuje postihovat tyto přestupky:

- vrhání předmětů na hrací plochu a aktéry hry
- podílení se na rasových či rasistických chorálech během utkání
- vniknutí na hrací plochu bez povolení.

V roce 1999 vstoupil v platnost Football (Disorder) Act (zákon o fotbalovém výtržnictví), dle něhož se chuligáni, kteří mají zákaz návštěv fotbalového utkání, musí hlásit na policejní stanici v době zápasu. A v případě zahraničního utkání musí odevzdávat svůj cestovní pas.²⁵

24 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 62 s. ISBN 80-903333-0-3

25 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 62-63 s. ISBN 80-903333-0-3

Problematikou fotbalového chuligánství se musí zabývat nejen policie, ale i fotbalové kluby, městské čtvrti a oblasti, které se finančně podílejí na policejních akcích. Policisté využívají informační sítě, která je zaměřena na problematiku fanoušky a díky ní si mohou vyměňovat informace při nastávajícím fotbalovém utkání a dělat potřebná opatření. Tato síť se jmenuje Football Intelligence Unit a byla založena v roce 1989. Britská policie spolupracuje i s ostatními státy Evropské unie a s partnery na poli mezinárodních zápasů. Přes veškerá opatření bývá policie často kritizována, a to v případě infiltrace policistů do řad chuligánů a při využívání kamerových systémů k odhalování výtržníků.

Ve Velké Británii se začaly s vývojem doby organizovat i protirasistické a protichuligánské organizace z řad fanoušků. V Liverpoolu v roce 1995 založil Rogan Tailor a Peter Garrett asociaci (Football Supporters Association), která sjednotila fanoušky a začala vystupovat a jednat s médii a fotbalovým svazem, který rozjel celou řadu protirasistických a protichuligánských akcí po celé Velké Británii. Díky těmto akcím se podařilo sjednotit jak fotbalové fanoušky, tak hráče a celou fotbalovou společnost ve světě k reakcím a odporu proti těmto fenoménům.²⁶

2.2. Západní Evropa

2.2.1. Skotsko

Skotsko je země, která má spojeno fotbalové chuligánství s nábožensko-historickým podtextem. Katolíci a protestanti se v řadách fotbalových chuligánů identifikovali s mužstvy fotbalových klubů a jejich různá náboženská vyznání se projevovala v soupeření na stadionech i mimo ně.²⁷

26 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 63-65 s. ISBN 80-903333-0-3

27 JUDD, D. Impérium. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti. Praha 1999, BB art., 321 s. ISBN 80-7257-046-3

Ke skotskému fandovství na stadionech patří velká konzumace alkoholu, jakož i v celém světě. Jednou z prvních zmínek o nepokojích spojených s fotbalovým zápasem je z roku 1909, kdy fotbaloví příznivci obou celků Glasgow byli nespokojeni se stavem utkání, které skončilo nerozhodně, a dožadovali se prodloužení zápasu. Při nepokojích, které vznikly, bylo zraněno několik desítek policistů a bylo zničeno mnoho majetku města. Do nepokojů se zapojilo 6.000 lidí. Ve Skotsku vznikla na počátku osmdesátých let tzv. Tartan Army, která byla známá svou hlučností a požíváním velkého množství alkoholu, ale nebyla násilnického typu. Důležitou skupinou fanoušků je tzv. Casuals, kteří jsou zaznamenáni již v osmdesátých letech, tito jsou známí svou módou, životním stylem a fotbalovými střety.²⁸

Skotské chuligány spojuje však rivalita proti chuligánům z Anglie. V případech fotbalových zápasů proti celkům z Anglie zapomínají skotští chuligáni na rivalitu mezi jednotlivými skotskými kluby a spojují se proti anglickým rowdies. Tato rivalita tkví v historii těchto zemí a je neustále živnou půdou pro vyřizování si účtů z dob minulých.²⁹

2.2.2. Německo

V této zemi se dá mluvit o tom, že je hlavním soupeřem v chuligánské scéně proti anglickým rowdies. První skupiny organizovaných chuligánů se začaly utvářet již v sedmdesátých letech dvacátého století při fotbalovém klubu FC Köln (Street fighters) a Schalke (Gelsenszene). V osmdesátých letech byla nejobávanější skupina Borussenfront z příznivců klubu Borussia Dortmund, která se rozpadla po zatýkání jejích představitelů v roce 1988.³⁰

Po sjednocení Německa se začala projevovat těžká sociální situace

28 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 76-77 s. ISBN 80-903333-0-3

29 JUDD, D. Impérium. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti. Praha 1999, BB art. 321 s. ISBN 80-7257-046-3

30 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 77-78 s. ISBN 80-903333-0-3

ve východním Německu, a proto se začala zvyšovat radikalizace místní mládeže. Tato se začala rekrutovat do chuligánských gangů, které prozatím ještě nebyly tak organizované, ale s postupem času jejich organizovanost rostla. Tyto organizované celky se začaly utvářet začátkem devadesátých let a svou slávu a urputnost si vydobily na celoněmecké hooligans scéně. Za hlavní skupiny hooligans v Německu jsou považovány fanoušci týmu Bayernu Mnichov (Munich service crew), Braunschweigu (Braunschweiger Jungs), Bielefeldu (Blue Army) Duisburgu, Essenu (First Class), Frankfurtu nad Mohanem (Adlerfront), Hamburgu, Herthy Berlín (Endieg, Wannsee Front), Karlsruhe (Karlsruhe Offensive, Blau-weiss Brigaden), Kolínu nad Rýnem, Rostocku, St. Pauli a Schalke 04 (Gelsen Szene).³¹

Ve východním Německu se chuligánské celky hodně přiklání k extrémní pravici a na území celého Německa k tomuto proudu mají hooligans velký sklon. V některých východoněmeckých klubech existují skupiny zvané HOONARA (HOOLigans Nazis Racist). Tyto se vyznačují používáním nacistické symboliky a zpíváním rasistických chorálů. Ne však všechny německé skupiny hooligans se kloní k extrémní pravici. Od poloviny devadesátých let však chuligánské skupiny směřují k apolitičnosti a v současnosti se spíše podobá adrenalinovému sportu. Střety hooligans se díky opatřením policie a jiných státních orgánů přesunuly ze stadiónů mimo ně a tudíž se jedná výhradně o předem domluvené bitky beze zbraní. Němečtí hooligans mají od roku 1993 svou oděvní značku pod názvem Hooligan streetwear.

Velkou roli ve světě hooligans v Německu hraje celek přívrženců klubu BFC Dynamo, kteří jsou velice soudržní, a to nejen navštěvováním zápasů, ale i neformálních setkání jejich přívrženců. Přívrženci celku BFC Dynamo se nejčastěji střetávají s přívrženci celků Lipska nebo Drážďan.

Další početnou skupinou problémových fanoušků jsou tzv. Ultras, kteří vznikli při klubu Einfracht Frankfurt, v nejlepších jejich letech měli až 1000 členů. Tito však komunikují s vedením jejich klubů a proto patří mezi méně nebezpečné.

31 Carnibella, G A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre. 64 s.

Němečtí hooligans se však neorientují jen na domácí zápasy a v roce 1996 předvedli svou agresivitu a pravicovou orientaci v přátelském zápase s Polskem, kdy pálili polské vlajky a hajlovali na stadionu. Při potyčkách bylo zraněno několik policistů a příznivců fotbalových celků obou států. V roce 1998 při MS ve Francii zranili němečtí hooligans francouzského policistu, který upadl do kómatu. Dále se účastnili střetů v letech 1996 a 2000 na ME.

V současné době je velice důrazně postupováno proti jakýmkoliv projevům násilí a rasizmu na německých stadionech a policie a státní orgány ve spolupráci s fotbalovým svazem účinně bojují proti tomuto chování. Na fotbalových stadionech platí zákaz prodeje alkoholických nápojů, používání pyrotechniky a závadných symbolů. Policie zavedla po vzoru Velké Británie kartotéku neaktivnějších a nejnebezpečnějších hooligans a zvyšuje se trend směřující k likvidaci těchto chuligánských skupin.³²

2.2.3 Itálie

V Itálii je fotbal a fandění tomuto sportu na vysoké úrovni, což je dokazováno velikou návštěvností na fotbalových utkáních. Fotbaloví chuligáni se v Itálii rozvíjeli od osmdesátých let ze subkultury skinheads. Tato skupina byla v každém větším městě, a tudíž se díky oblíbenosti fotbalu soustřeďovala kolem stadionů. Skinheadi se nesoustřeďovali jen na rvačky na stadionech, ale i mimo ně a vyznačovali se tím, že inklinovali k nějaké straně a politicky se snažili prorazit se svými názory. Současná scéna fotbalových fanoušků je umírněnější a je rozdělena na tzv. Tifosi (fanoušky) a ultras (radikálové).

Ultras se v Itálii začali objevovat již v počátku sedmdesátých let. Tito ultras jsou v Itálii velice organizovaní, protože prostřednictvím jejich produkce jsou na stadionech zpívány velice složité chorály a přidávají k tomu také různou

32 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 78-82 s. ISBN 80-903333-0-3

choreografii v podobě vyvěšování vlajek, transparentů, vytváření obrazců, užívání pyrotechniky atd. Italští ultras se nevyznačují velkým pitím alkoholu jako v jiných zemích.³³

Ultras se ve velké míře angažují v podpoře svých fotbalových klubů a mají na ně veliký vliv. Dokáží bojkotovat určité zápasy a v případě nespokojenosti dávají pocítit, jak vedení, tak i hráčům, svoje pocity. Nejsou výjimkou útoky na hráče v případě přestupu do jiného klubu, či když dá vlastní gól, nebo když chybí na trénincích atp. Před těmito útoky nejsou chráněni ani představitelé vedení klubu atd. Italští ultras spojují fotbal a politiku, a to se projevuje i při fandění formou transparentů a chorálů. Ve velké většině se italští ultras podílejí na vytváření dobré a povzbudivé atmosféry na stadionech. V nemnoha případech se zapojují také do pouličních bojů, a to z toho důvodu, že konkurenční ultras jsou jiného politického vyznání. Extrémně pravicové skupiny ultras se shromažďují kolem fotbalových klubů např. FC Bologna – Mods, Inter Milán – Boys, Ultras, Irriducibili, Juventus Turín – Fighters, Lazio Řím – Viking, Veterani, Udinese Calcio, a další. Extrémí pravičáci nezřídka používají výkřiky duce-duce a xenofobie a rasismus se projevuje hlavně proti soupeřovým příznivcům. Příkladem rasismu bylo opuštění stadionu třetiligového Trevisa členy ultras při nástupu černošského hráče v únoru 2002. V Itálii jsou i skupiny ultras, které jsou antifašistické a antirasistické. Jedním z nich je Colletivo při fotbalovém klubu Ancona Calcio, dále FC Empoli – Rangers, Desperados, AC Perugia – Armata Rosa, Red Lair, FC Geona – S.H.A.R.P.S skinheads, ACS Livorno – Vitulano, Fossa Ultra atd. Tito ultras vyvěšují na stadionech levicové vlajky se symbolikou srpu a kladiva, anebo s podobiznou J.V. Stalina.³⁴

33 Carnibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre, 61 s.

34 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 83-85 s. ISBN 80-903333-0-3

2.2.4. Španělsko

Ve španělské fotbalové scéně se hooligans či ultras velice dlouho neobjevovali. Na stadionech je vidět převážně organizované skupiny umírněných fanoušků tzv. peñas, kteří spíše než rvačky vyhledávají zábavu ve hře, kterou sledují a tuto podporují, jak už chorály, tak oblečením a fanděním. V posledních letech se vytvořily skupiny ultras a chuligánů při klubech FC Barcelona – Boixos Nois, Atletico Madrid – Frent Atletico, Real Madrid – Ultra Star. Při střetech či jiných excesech jsou tvrdě sankcionovány. V říjnu 2003 došlo však k incidentu, který se zapsal do podvědomí fanoušků, když ultras Deportivo La Coruna útočili na jednu restauraci, čemuž se snažil zabránit jejich spolubojovník Manuel Ríos Suárez. Byl dvakrát bodnut nožem a zemřel. Při jiném incidentu trefil jeden z chuligánů rozhodčího do hlavy baterií z mobilního telefonu a ten již nebyl schopen řídit utkání. Ve Španělsku se také kloní určitá skupina k baskickým separatistům, kteří jsou z pravidla levicoví a antifašističtí.³⁵

2.2.5 Portugalsko

Fotbaloví fanoušci se začali v Portugalsku organizovat od druhé poloviny sedmdesátých let. První skupinou, která se utvořila u fotbalového klubu, byla u Sportingu Lisabon – Juventude Leonina. Další ultras, kteří se utvořili, byli až v osmdesátých letech při klubech Benfica Lisabon – Diabos Vermelhos, Boavista Porto – Pantera Negras, Academia Coimbra – Mancha Negra, FC Porto – Super Dragões atd. Násilné střety jsou ve velké míře zaznamenávány u fanoušků při zápasech mezi celky Sporting Lisabon – Benfica Lisabon. Nejtragičtější událostí byl incident, při němž jeden ze členů ultras Benfiky vystřelenou světlicí usmrtil fanouška Sportingu Lisabon. Po těchto událostech se dočkali portugalské ultras tvrdých opatření ze strany fotbalového vedení i policie.³⁶

35 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 85-86 s. ISBN 80-903333-0-3

36 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 86-87 s. ISBN 80-903333-0-3

2.2.6. Řecko

Jedním z prvních organizovaných seskupení ultras v Řecku byl při fotbalovém klubu Panathinaikos Atény – Gate 13. Tato skupina vznikla koncem šedesátých let a nadále se rozvíjela a byla spjata s každou větší výtržností či násilnostmi v řeckém fotbale. Proti této a dalším organizacím se postavily kluby společně s policií a kluby tyto organizace přestaly podporovat. Naopak vznikla fanouškovská skupina s názvem PA.LE.F.I.P, která se rozdělila, a v roce 1988 založila jedna z částí tohoto uskupení Gren Cockney Club, násilnosti však pokračovaly. Dne 14. dubna 2003 chuligáni PAOK zaútočili na příznivce Arisu. Dne 11. března 2003 chuligáni Olympiakosu při zápase s AEK vtrhli do prostoru VIP a zaútočili na funkcionáře soupeře. Dne 25. listopadu 2003 v předkole Ligy mistrů v zápase mezi Olympiakosem a španělským Realem Sociedad řečtí hooligans napadli soupeřovy fanoušky a házeli na hřiště dýmavnice. V Řecku je vzrůstající trend fotbalového chuligánství.³⁷

2.2.7. Belgie

Belgie se stala v 80-tých letech synonymem fotbalového chuligánství po incidentu na Heyesově stadionu v Bruselu. Belgická chuligánská scéna byla velice ovlivněna Německem, Holandskem, Anglií i Itálií. Chuligánské fankluby vznikaly u klubů Anderlecht, Bruggy, Antverpy, a Utrecht. V Belgii vyvrcholilo fotbalové chuligánství v 80-tých letech. Policie v té době neuměla na vzrůstající fenomén chuligánství reagovat, protože se přenášely veškeré násilnosti mimo stadiony. V druhé polovině osmdesátých let fotbalové chuligánství provázelo skoro každý zápas a nejvíce se angažovali příznivci klubů Antverp, Anderlechtu, Brugg a Standardu Lutych.³⁸

37 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 87-88 s. ISBN 80-903333-0-3

38 Camibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre, 62 s.

Po Bruselské tragédii změnila policie a státní orgány taktiku v potírání chuligánství podle vzoru Anglie, ale taktéž chuligáni své aktivity lépe organizovali. Přes veškerá opatření se v Belgii odehrávají násilnosti na stadionech.³⁹

2.2.8. Nizozemí

Nizozemští hooligans jsou velmi inspirováni anglickými rowdies. V současné době je nizozemská chuligánská scéna na vysoké úrovni, co se týče síly a počtu členů. Z průzkumů vyplývá, že je zde 230-270 členů tzv. Hard-core hooligans a dva tisíce dalších fotbalových chuligánů. Nejvíce chuligánských členů a potyček mezi těmito je ve skupinách F-Side v Ajaxu Amsterdam, Vak-P z Den Bosch, North-Side z Den Haagu, Vak-S a Vak-R z Feynoordu, Z-Side z Groningenu, L-Side z P.S.V. Eindhovenu a Bunnik-Side v Utrechtu.⁴⁰

2.2.9. Francie

Francie je zemí, kde se chuligánství moc neprojevuje, nebo jen v malé míře. Nejvíce však jsou, i přes svůj mírný postoj, konfrontováni s anglickými rowdies. Prvním z velkých střetů, který vyvolali angličtí rowdies, byl zápas mezi Lyonem a Leedsem hraným v Paříži v roce 1974, kdy Leedští chuligáni napadli fanoušky Lyonu. Tento incident trval celých 50 minut a inspiroval mnohé evropské fotbalové chuligány. Ve Francii se začaly organizovat tzv. „kops“ či „ultras“ počátkem osmdesátých let. Francouzská ultras scéna je na jihu země inspirována italskými chuligány. Nejtvrdším jádrem fanoušků jsou „Boulogne kop“ při Paris Saint Germain, chuligáni při Olympique Marseille, v Bordeaux, Metách, Nantes a St. Etienne.⁴¹

39 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 88-89 s. ISBN 80-903333-0-3

40 Camibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre, 63 s.

41 Camibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre, 64 s.

2.2.10. Rakousko

Rakouská chuligánská scéna se rozvinula koncem osmdesátých let a inklinovala k pravicovému extrémismu prostřednictvím skinheadské subkultury. Jedním z největších a nejnebezpečnějších gangů v Rakousku je Wiener Hooligans při Rapidu Vídeň, ve kterém byli hlavně mladí neonacističtí skinheadi. Dalšími gangy v Rakousku jsou při Sturm Graz, Tirolu Innsbruck nebo FC Linz. V Rakousku se však nejedná o velký společenský problém v současné době.⁴²

2.2.11. Švýcarsko

Švýcarská chuligánská scéna vzniká v polovině osmdesátých let. Tato je velice pravicově orientována, hlavně kvůli provázanosti s ultrapravicovými skinheads. Největší z chuligánských gangů je při Servette Ženeva (City Firm Ženeva), FC Bern (East Side Supporters) atd. V posledních letech byla největší akce chuligánů v zápase mezi FC Basilej a FC Luzern, Při tomto zápase se odehrály velké roztržky mezi policií a fotbalovými chuligány, kteří nakonec udělali škodu za 300.000,- švýcarských franků. Bylo zraněno několik osob a policistů a před soudem stanulo 30 osob z řad chuligánů FC Basilej. Chuligánství ve Švýcarsku inklinuje v posledních letech k násilnému rasismu. Na mezinárodní úrovni se chuligáni ze Švýcarska neprojevují.⁴³

42 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 90 s. ISBN 80-903333-0-3

43 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 91 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3. Východní Evropa

Ve východní Evropě se začala chuligánská scéna projevovat až po pádu železné opony, což však neznamena, že by fotbalové zápasy neprovázelo divácké násilí. V tomto obraze se však nedá mluvit o organizovaném chuligánském řádění. Velkou inspirací se pro východoevropské chuligány stala samozřejmě Velká Británie, ale např. pro Maďarsko a balkánské státy se stala ikonou Itálie, o čemž svědčí i italské názvy těchto skupin, nebo navazování přátelství s italskými ultras. V některých zemích východní Evropy se fenomén hooligans neobjevuje, nebo jen v takové míře, která se nepovažuje za velký společenský problém.

2.3.1. Polsko

Polská chuligánská scéna je jednou z nejvíce organizovaných a početných hooligans scén ve východní Evropě. Chuligánské gangy se tvoří nejen u velkých fotbalových klubů, ale i u menších a méně známých. Polští chuligáni mají propracovaný seznam chování při svém působení.

„- starej se o to, aby na zápasy tvého týmu chodilo co nejvíce lidí. Sám jistě víš, že raději budeš chodit do skupiny, která čítá několik set lidí, než do skupiny, ve které je jich jen pár desítek.

- dělej všechno pro to, aby se tvoji druhové nestyděli nosit veřejně barvy vašeho klubu.

- dělej si reklamu, jak jen můžeš. Vydávej časopisy, vezmi do ruky sprej a maluj po zdech.

- nespoupracuj s policií, pamatuj, že se to může obrátit proti tobě.

- eliminuj v zárodku fanoušky lokálních klubů. Nestřp skupinu fanoušků jiného

klubu ve svém městě.

- navazuj co nejbližší kontakty s hráči tvého klubu. To vytvoří pevné pouto mezi vámi a klubem.

- fandi vždycky, hlavně však když tvůj klub prohrává nebo nemá nejmenší šanci na vítězství.

- ovládej svůj strach. Když tvoji druhové poznají, že se nebojíš, necouvnou nikdy v krizové situaci.

- nechovej se agresivně k civilistům. Tím si neupevníš svoji autoritu, ani si nevynutíš uznání obyčejných lidí. Můžeš z toho mít jenom potíže.

- na výjezdech se drž hlavní skupiny. To je bezpečnější.

- neudávej policii ty, od kterých jsi dostal do zubů. Situace se může jednou obrátit.

- zůstaň co nejdéle pravým fanatikem.⁴⁴

Polští chuligáni se nejvíce napadají na fotbalové ploše, na místě domluveného srazu, před vyhrazeným sektorem, nebo při cestě na stadión. Předem se připravují na střety a nebojí se použít i ukryté zbraně. I když v poslední době se snaží zákazem zbraní tento fenomén odstranit. Nejhorší z tohoto hlediska z chuligánských gangů je skupina chuligánů při fotbalovém klubu Cracovia Krakov. Dne 9. 6. 2003 napadl dvěma mačetami chuligán Cracovie příznivce Wisly Krakov a zranil při tom policistu a jednoho fanouška. Není výjimkou těžké zranění nebo smrt, v devadesátých letech byli usmrceni v sezoně 2002/2003 při střetech čtyři fotbaloví fandové. Polští chuligáni jsou známí svou družbou mnohdy s velice vzdálenými příznivci fotbalových klubů, např. Lech Poznaň-Arka Gdynia-Cracovia Krakov, Legia Varšava-Pogoń Štětín, Wisla Krakov-Lechia Gdaňsk-Ślask Wrocław. Tyto spolky slouží k tomu, aby spolupracovaly proti

⁴⁴ Pirát. Bulletin fanklubu Red Pirates Sparta (1998-2000) autor pravidel: Roman Zieliński, fanklub mužstva Ślask Wrocław

soupeřícím gangům. V Polsku vycházejí pravidelně měsíčníky psané chuligánskými autory tzv. Ziny a existují také webové stránky s touto tematikou. Největšími rivaly jsou chuligánské gangy při klubech Lech Poznań (Brygada Banici, Young Freaks '98) a Legia Varšava (Teddy Boys, Turysci). Zajímavostí v chuligánské scéně Polska je to, že gangy neudrží smír a spojení při utkání Polského národního týmu a bojují i tak mezi sebou na těchto utkáních. V roce 1993 se do sebe pustili jak Polští hooligans s Anglickými rowdies, tak polští chuligáni mezi sebou.⁴⁵

„...Na stadionu to vřelo. Chuligáni po naší levé straně byli z Poznaně. Chtěli po nás, abychom uhnuli, aby mohli zaútočit na Poláky po naší pravé straně, kteří byli z Wroclavi a Lodže. Ti po nás během utkání házeli lahve a kusy laviček. Mnoho z utkání jsem neviděl, poněvadž jsem se více staral o to, abych nezůstal něčím zasáhnutý...“⁴⁶

2.3.2. Maďarsko

V Maďarsku se chuligáni začali objevovat již brzy v šedesátých letech dvacátého století. Organizované a ucelené celky se však vytvářely až koncem osmdesátých let. Maďarské gangy se utvářely po vzoru Italských ultras. Zajímavostí je, že nejsou vytvářeny jen u fotbalových klubů, ale i basketbalových, při házené atd. Na stadionech jsou ultras ve svých odděleních a pořadatelská služba, která je řádně označena, je sestavena ze starých a uznávaných členů těchto skupin. Nejvíce zneprátené celky, které v Maďarsku mají nejhorší pověst, jsou příznivci budapeštských klubů Ferencvaros Budapešť- Killer Green Group, C'94, (Aryan Army od r. 1993), kteří se formovali koncem osmdesátých let dvacátého století a Ujpest Budapešť – Viola Kaos a Con Air. Při utkáních národního týmu

45 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 96-100 s. ISBN 80-903333-0-3

46 To my kibice! (TMK) Magazyn polskich kibiców, č. 5, 2002

Maďarska udržují chuligáni smír. V poslední době se chuligáni z Maďarska utkali dne 15. 8. 2001 v Budapešti s Německými fanoušky při utkání národních celků. V roce 1992 byli Maďarští ultras vyhnáni ze stadionu při mezinárodním utkání Pohárů mistrů evropských zemí mezi celky Slovan Bratislava - Ferencvaros Budapešť, před kterým během dne probíhaly nesčetné násilnosti mezi oběma zneprátelenými tábory fanoušků.⁴⁷

„ Bylo vyprodáno, ale hlavně byla napjatá atmosféra. Před zápasem se mnoho chuligánů potulovalo po městě, jestli náhodou nepotkají jakéhokoliv příznivce Slovanu. Ti však kromě jednoho nedorazili. Kdyby tehdy přijela nějaká skupina slovanistů, dopadli by velmi zle. Dovedu si představit i to, že by ten den někdo přišel o život. “⁴⁸

2.3.3. Slovensko

Slovenská chuligánská scéna se začala formovat hlavně u Slovanu Bratislava a Spartaku Trnava v devadesátých letech dvacátého století. Dalšími celky, při kterých se tvořily gangy chuligánů, byly Košice (Rebels Košice v r. 1994), Nitra (Bulldogs 95 Nitra v r. 1995), Spartak Trnava (Red Black Warriors v r. 1997), Slovan Bratislava (Belasí Fanatici a Tiežfanúšikovia) MŠK Žilina (Žilinskí Šošoni). Slovenští hooligans mají dobré vztahy s českými a polskými chuligány. Největší střety se odehrávají mezi gangy celků Slovan Bratislava-Spartak Trnava, Trnava – Nitra, Slovan- Košice, Trnava – Košice.⁴⁹

Jeden z incidentů se stal dne 14. 4. 2001, kdy trnavští chuligáni čekající na košické, omylem napadli autobus přivázející košické fotbalisty.⁵⁰

Incidenty na poli mezinárodních zápasů se stávají jen ojediněle, jeden z

47 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 100-102 s. ISBN 80-903333-0-3

48 Football Factory 11, květen 2001, 37 s.

49 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 103 s. ISBN 80-903333-0-3

50 Football Factory 12, červen 2001

příkladů jsem uvedl v předchozí kapitole. Při zápasech slovenské reprezentace chuligáni udržují mír mezi nepřátelými celky. V zápase mezi Tureckem – Slovenskem dne 1. 9. 2001 v Bratislavě napadlo několik chuligánů Slovanu Bratislava, Spartaku Trnava a Nitra před utkáním turecké fanoušky a další incidenty se odehrály na stadiónu. Dalším střetem se zviditelnily problémy s ultras na Slovensku při zápase mezi Slovenskem a Anglií hraným 12. 2. 2002 v Bratislavě, kdy se střetli Slováci s Angličany již v centru města. Při zápase pak slovenští chuligáni bučeli na hráče Anglie tmavé pleti.⁵¹

2.3.4. Jugoslávie

První zmínky o organizování fotbalových fanoušků jsou již z roku 1950. Tento celek se jmenoval Torcida (Brazilský vzor) a byla při klubu Hajduk Split. Tlakem veřejnosti a fotbalového klubu byl tento celek rozpuštěn. Obnoven byl až v roce 1980. K prvním větším nepokojům došlo v osmdesátých letech dvacátého století. Největšími gangy chuligánů byly v té době při celcích Crvena Zvezda Bělehrad, Partizan Bělehrad, Dinamo Záhřeb a Hajduk Split. Během mezinárodního zápasu mezi celky Hajduk Split a Tottenham Hotspur v roce 1984 zemřel při násilnostech anglický fanoušek. Největší nevráživost však byla mezi chuligány chorvatskými a srbskými. V roce 1990 během utkání Dinamo Záhřeb a Crvene Zvezdy Bělehrad vyvrcholily neshody natolik, že skupiny chuligánů přelezly ochranné bariéry a střetly se přímo na hrací ploše. Tento incident pak následně vyvolal bouřlivý ohlas v celé jugoslávské společnosti a tato společnost se začala národnostně polarizovat.⁵²

51 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligány. Centrum strategických studií, Brno 2004, 104 s. ISBN 80-903333-0-3

52 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligány. Centrum strategických studií, Brno 2004, 105-106 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3.5. Srbsko

Nejnámější a nejnásilnější skupiny chuligánů v Srbsku jsou při bělehradských celcích Crvena Zvezda a Partizan. Tito se sdružují v celcích Ultras a Red Devils. Ti se 7. 1. 1989 spojili do jednoho celku s názvem Delije. Jejich úhlavním nepřítelem byl celek Partizani Bělehrad – Grobari. Tito se střetli na podzim roku 2000 po pádu režimu Slobodana Miloševiče, jehož příznivci byli ve vedení klubu Partizanu. Tyto nepokoje měly tudíž politický podtón. Zápas se díky výtržnostem neodehrál. Další nepokoje byly zaznamenány 14. 4. 2001, kdy příznivci Crvene Zvezdy napadli před stadionem fanoušky Partizanu, následkem bylo několik desítek zraněných včetně policistů. Dalším klubem, který má své chuligánské celky, je RAD (United force založen 1987, Rangers 1988, Nucleo 2000), další celky jsou Vojvodina Novi Sad (Red firm), Proleter Zrenjanin (Indians), Radnički Kragujevac (East Armí, Fighters), Sartid Smeredevo (Despoti).⁵³

2.3.6. Chorvatsko

Jednou z nejvýznamnějších skupin chorvatských chuligánů je Bad Blue Boys při Dynamu Záhřeb, Torcida – Hajduk Split, a Armada – Rijeka. Tyto celky se vždy projevovaly silně nacionalisticky a i přes velkou rivalitu se spojovaly proti srbským celkům. Největší nesváry a násilnosti jsou mezi příznivci klubů Dynamo Záhřeb – Hajduk Split, Split – Rijeka. Chorvatští chuligáni jsou známí také při vyvolávání nepokojů při zápasech evropských fotbalových pohárů.⁵⁴

53 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 106-107 s. ISBN 80-903333-0-3

54 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 108 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3.7. Bosna a Hercegovina

Chuligánská scéna v Bosně a Hercegovině byla formována již v osmdesátých letech dvacátého století. V té době docházelo k největším nepokojům. Při klubu Velež Mostar vznikla skupina Crveni Sejtani, která byla přejmenována na Red Army. V roce 1987 vznikly největší nepokoje, které vyvolali chuligáni Red Army ve městě Tuzla. Při těchto nepokojích vznikly velké materiální škody jak na stadionu tak poté ve městě. Dalšími skupinami chuligánů při velkých klubech jsou FK Sarajevo – Horde Zla, Železničar Sarajevo – Maniaci, Blue Tiger, Sloboda Tuzla – Fukare, Čelik Zenice – Robjaši. Jediným z mála incidentů vyvolaných na mezinárodním poli byl zápas mezi Bosnou a Hercegovinou – Jugoslávií dne 21. 8. 2002 v Sarajevu, při kterém bylo zraněno 26 osob z toho 19 policistů.⁵⁵

2.3.8. Makedonie

Největším a nejznámějším celkem s chuligánskými skupinami byl Vardar Skopje. Tito se střetávali s chorvatskými a srbskými chuligány a po rozpadu Jugoslávie se začali zaměřovat na skupinu chuligánů při Pelister Bitola. V Makedonii je též zřejmý Albánsko - Makedonský konflikt, kdy se albánská menšina shromažďuje při celku FK Sloga Skopje. Proti největšímu celku příznivců Vardaru Skopje jsou zaměřeni příznivci Pelister Bitola (Čkembari), Pobeda Prilep (Majmuni) a Borec Veles (Vampiri) Na Evropské úrovni nikdy nevyvolávají makedonští chuligáni větší výtržnosti.⁵⁶

55 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligány. Centrum strategických studií, Brno 2004, 110-111 s. ISBN 80-903333-0-3

56 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligány. Centrum strategických studií, Brno 2004, 110-111 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3.9. Slovinsko

Slovinská scéna je především obsazena skupinami tzv. ultras. Tyto vznikaly na konci osmdesátých let dvacátého století a to Green Dragons při Olympii Lublaň, Tifozi -NK Koper, Viole- NK Maribor, Black Gringos – NK Mura Murska Sobota, Green Botles – Pivovarna Laško, Red Devils – Primorje Ajdovščina. Pravidelné střety se vyskytují při zápasech celků Olympia Lublaň a NK Maribor. Na mezinárodní úrovni se neprojevují.⁵⁷

2.3.10. Bulharsko

Bulharské organizované chuligánské celky se začaly objevovat v devadesátých letech dvacátého století, ve městě Soffie při fotbalových celcích CSKA, Levski a Plovdiv při celku Lokomotiv. Chuligáni v Bulharsku jsou silně propojeni s ultrapravicovým skinheady a neonacistickou organizací Blood and Honour. Fotbalové stadiony velice často navštěvují chuligáni, kteří vyvěšují národně socialistické německé transparenty a hajlují. Chuligáni v Bulharsku jsou často účastníky rasistických útoků na Romy, Albánce a Turky. Dokonce se účastní i trestných výprav a žhářských útoků na romská obydlí. Za jedny z nejnebezpečnějších chuligánských gangů je gang při fotbalovém celku CSKA Sofia, jejíž hlavní členové patří do organizace Blood and Honour a své názory dávají najevo i na stadionu CSKA Sofia. Jednotliví členové nosí na svých klubových symbolech často svastiky, říšské orlice a symboly jednotek SS. Úhlavním nepřítelem CSKA Sofia je Levski Sofia, při které působí chuligánské gangy Red Power, Red Brigades a SS Front CSKA. Při fotbalovém klubu Levski CSKA je nejvíce známou skupinou chuligánů skupina Butchers, jejíž převážná část členů je bulharskou divizí Blood and Honour. Tito pořádají během zápasu

57 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 110-111 s. ISBN 80-903333-0-3

pyrotechnické efekty, ale jejich hlavním cílem je vyvolat násilnosti. Směřují převážně proti chuligánům z CSKA Sofia.

Střety mezi těmito gangy jsou doprovázeny násilnostmi, které zřídka končí i zabitím. V roce 1995 převrátili chuligáni CSKA autobus s fanoušky Levski, čímž bylo zraněno pět osob těžce a dvacet lehce. Výtržnosti však pokračovaly i na stadionu dále. V říjnu 2001 po prohře CSKA začali chuligáni podpalovat sedačky a napadat pořadatelskou službu a policii, výsledkem bylo 35 zatčených diváků a škody se vyšplhaly na 14 tisíc amerických dolarů. Dalším celkem, při kterém působí chuligánské gangy je Lokomotiv Sofia. K tomuto celku se hlásí Ultras Svoboda, Loko Separative Front, Ultras Loko Banishora, které se v roce 1999 spojili do skupiny s názvem Iron Brigades Ultras Union. V dalším velkém bulharském městě Plovdiv jsou čtyři fotbalové týmy, ale jen dva mají chuligánské základny a to Botev a Lokomotiv. Na jaře 1995 funguje při Botevu jednotná skupina Canaries Ultras Front (Bultras Front). Pod touto skupinou působí Brigades Brannik, Centrum Crew, Bandits, SS Trakia a Nazi Boys. Většina z těchto chuligánů patří do hnutí neonacistických skinheads. Tito soupeří s celkem Lokomotivu Plovdiv a to skupinami Lauta Hools a Trakia Fighters. Mezinárodní konflikty na fotbalové úrovni nejsou u chuligánů z Bulharska k vidění.⁵⁸

2.3.11. Rumunsko

V Rumunsku se dá vývoj chuligánské scény zařadit do tří etap. 1) do roku 1989, 2) 1989 – 1995, 3) 1995 až současnost. Do roku 1989 neexistovaly žádné organizované celky chuligánů z důvodu tvrdého politického režimu v zemi. V roce 1992 vznikla skupina Ultras Farul při fotbalovém klubu Farul Konstanta V roce 1995 vznikla skupina s názvem Commando Viola z Temešváru. Toto však nebyly velké celky a nedá se tak hovořit o chuligánských skupinách v pravém

58 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 111-115 s. ISBN 80-903333-0-3

slova smyslu. První z významných chuligánských skupin vznikly v Bukurešti při celku Steaua a byly to Brigada Anti Rapid, Furiosi Leoni Colentina a Skins. Tyto skupiny byly zaměřeny proti příznivcům konkurenčních celků Dynama a Rapidu. Vzorem Rumunských chuligánů a jejich spřízněnci jsou italští ultra, o čemž svědčí i italské názvy. Dle italského vzoru také začínají sdružovat stovky až tisíce členů, což se před tím nedělo. Nejznámější organizovaný celek chuligánů je v roce 1995 vzniklý Armata Ultra při celku Steaua Bukurešť. Na vzrůstající výtržnosti a násilí se snažily reagovat i fotbalové kluby a bezpečnostní složky, v čemž jim bránil převážně nedostatek financí. Docházelo v nemalé míře i k napadání hráčů či rozhodčích. Dne 10. 05. 1997 byl zaznamenán incident, mezi příznivci Steauského celku a celku Dynamo, kdy byly zapalovány plastové sedačky, a několik fanoušků vniklo na hrací plochu. Po tomto incidentu začala policie nasazovat větší počet mužů a tak se částečně dařilo eliminovat divácké násilí. Po vzoru západoevropských kolegů se snažily policejní orgány doprovázet chuligány od nádraží ke stadiónům, ale toto z finančních důvodů skončilo asi během roku. Dalšími skupinami příznivců klubu Steaua Bukurešť jsou: Gruppo Apparte, Skins Berceni, Commando Collentina, Military Group, Tineretului Group. K největším protivníkům Steauy patří chuligáni z Dynama Bukurešť, kteří se sdružují do skupin Brigade Pantelimon, Hooligan's Dr. Tabereia Mad mens. Další skupiny jsou při fotbalových celcích UT Arad – Red Kaos, Rapid Bukurešť – Hooligans Pantelimon, Legione Granata, Official Hooligans, Politehnice Temešvár – Commando Ultra Vuola Curva Sud atd.⁵⁹

59 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligány. Centrum strategických studií, Brno 2004, 115-118 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3.12. Sovětský svaz

V sedmdesátých letech dvacátého století se začaly objevovat první zmínky o skupinách organizovanějších fanoušků. K prvním projevům násilí došlo v Moskvě během sezony 1980-1981, které vyvolali příznivci Spartaku Moskva. Tvrdý sovětský režim toto nemohl tolerovat a tak zavedl tvrdá opatření, která zakazovala nošení klubových doplňků (šály, atd.) hlasité povzbuzování a bylo všemožně zakazováno fanouškům vyjíždět do zahraničí. Ani tato tvrdá opatření však nezabránila nejhorší tragédii v dějinách sportu. Dne 20.10.1982 hrál Spartak Moskva proti FC Haarlem zápas poháru UEFA v Moskvě. Při vstřelení jedné z branek nastala nekontrolovatelná tlačence, při níž bylo ušlapáno dle orgánů SSSR 66 lidí, ale dle neoficiálních zpráv to bylo asi 300 mrtvých. Od tohoto okamžiku došlo ještě k větším represím ze strany sovětských orgánů a záminkou pro nevpuštění na stadion mohl být i odznak oblíbeného celku nesený fanouškem na bundě. V druhé polovině osmdesátých let došlo k uvolnění atmosféry a nošení klubových suvenýrů zpěv oslavných chorálů a skandování bylo zase povoleno. V sezoně 1988-1989 byla tato doba nazývána fotbalovými příznivci jako „zlatá éra“. Všechny prvoligové a i některé druholigové týmy měly své organizované fankluby. V září 1987 vyvolaly tři stovky fanoušků Spartaku Moskva v Kyjevě násilné střety a Kyjevští fandové, ale i obyčejní lidé na to zdemolovali vagóny vlaku hráčů Spartaku Moskva. Tyto nepokoje byly označovány tiskem jako jedny z nejhorších v bývalém SSSR. Po tomto incidentu začalo vedení nejznámějších celků zakládat vlastní oficiální nenásilné fankluby svých klubů. V roce 1990 skupina 144 fanoušků vyjela na mezistátní fotbalový zápas proti Spartě Praha a tento zápas byl provázen mnoha násilnostmi. Bylo to zapříčiněno také tím, že zápas navštívilo mnoho sovětských vojáků sloužících v této zemi.⁶⁰

60 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 118-121 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3.13. Rusko

Po rozpadu SSSR se divácké násilí úplně vytratilo z důvodu toho, že divácký ohlas a navštěvovanost fotbalových zápasů úplně opadly. Změna nastala po roce 1994, kdy v tomto roce vznikla první chuligánská organizace při Spartaku Moskva zvaná Flint's Crew. Z násilností tohoto gangu a jeho působení začaly vnikat chuligánské gangy i u ostatních týmů. Tyto gangy se začaly orientovat a chovat podle západních vzorů a jejich členové se začali méně nápadně oblékat do dražšího značkového oblečení. V těchto skupinách chuligánů je množství extrémních nacionalistů, kteří napadají převážně cizince a to hlavně na tržištích s kavkazským osazenstvem. Nejvíce násilností se děje při Moskevských klubech a hlavně proti Zenitu Petrohrad. Při fotbalovém klubu Spartak Moskva fungují tyto chuligánské skupiny od r. 1994 Flint's Crew, dále Gladiators, Mad Butchers, Young Crew. Protivníky tohoto celku jsou při klubech CSKA Moskva (Red-Blue Warriors), Dynamo Moskva (Blue-White Dynamite) a Zenit Petrohrad (Nevsky Front, Jolly Nevsky). Násilné střety se odehrávají mezi Spartak Moskva - CSKA Moskva, Spartak Moskva - Dynamo Moskva, Dynamo Moskva – Zenit Petrohrad. Při násilnostech příznivců těchto celků pravidelně dochází k velkým materiálním škodám, zraněním a někdy i ke zraněním smrtelným. Při zápasu Spartaku Moskva ve Voroněži dne 5. 8. 2000 došlo k násilnostem, při kterých se několik tisíc příznivců Spartaku dopouštělo po celé Voroněži výtržností a násilných střetů. Všechno to začalo jedním konfliktem s místním občanem a následně se začala šířit vlna násilností po celém městě. Při zákroku policie bylo zatčeno mnoho lidí a při násilnostech a výtržnictví bylo poničeno mnoho majetku. Při utkáních fotbalové reprezentace se chuligánské celky spojují. Například v září 1998 na Ukrajině a v srpnu 1999 v Bělorusku se předvedli, kdy v Minsku ruští chuligáni vyvolali výtržnosti na stadionu a na to jich bylo šedesát zatčeno a odsouzeno k trestu odnětí svobody. Proti tomu protestovali jejich příznivci před běloruskou ambasádou v Moskvě. V září 2000 se na stadionu Dynama Moskva střetli fanoušci s policií a v červnu 2002 během střetů v centru Moskvy několik tisíc osob začalo demolovat auta a napadlo policisty. Výsledkem byli dva mrtví,

sedmdesát tři zraněných a rozsáhlé škody. Osm tisíc lidí se zapojilo do nepokojů a sto třináct bylo zatčeno.⁶¹

2.3.14. Bělorusko

Za éry SSSR bylo běloruské chuligánské řádění aktivní, hlavně díky fanouškům Dynama Minsk, kteří se organizovali již v roce 1981. Běloruští fanoušci se především přátelili s moskevskými fanoušky a z oblasti Petrohradu, se kterými bojovali proti příznivcům klubů z Kyjeva a Vilniusu. Po rozpadu SSSR se zájem o fotbalové zápasy vytratil, a to z důvodu neatraktivnosti často neznámých a nekvalitních soupeřů. V polovině devadesátých let se však situace změnila a vytvořil se první z chuligánských gangů, a to Blue-White Gang při Dynamu Minsk. Násilnosti jsou však tvrdě trestány. Běloruská chuligánská scéna je rozdělena do sektorů, Dynamo Minsk (Blue-White Gang, Blue.White Patriots), Torpedo Minsk (Black-White Tornado), BATE Borisov (Yellow-Blue Buzoters) a Dynamo Brest (Blue – White Devils). Tyto celky se sdružují proti příznivcům klubů Dněpr Mogilev (River Lions, Fighters), Šacht'or Soligorsk, FK Gomel (Green – White legion), Slavia Mozyr (Eagles). Násilnosti na Evropské scéně se z důvodů komplikovaných, ne-li nemožných výjezdů díky panujícím poměrům v zemi, nedějí. Toto však neplatí při výjezdech na území států bývalého sovětského bloku. V březnu 2001 v Kyjevě v utkání Běloruska s Ukrajinou se střetli příznivci obou zemí již den před zápasem a i přes zatýkání a opatření policie se druhý den střetli znovu.⁶²

61 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 121-125 s. ISBN 80-903333-0-3

62 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 125-126 s. ISBN 80-903333-0-3

2.3.15. Moldávie

Moldávie je díky své ekonomické situaci málo ovlivněna fotbalovým chuligánstvím. První skupinou, která se začala kolem fotbalu organizovat, byla v roce 1996 skupina „Destroyer“ při klubu Zimbru Kišiněv. V roce 1998 se při kišiněvském klubu Constructorul 93 objevila skupina „Green Forces“. V roce 2000 po finálovém zápase napadla skupina chuligánů Destroyer příznivce Constructorulu v baru a zbili je. Dalším rivalem Zimbru je celek Šerif Tiraspol, jehož příznivci několikrát napadli autobus fanoušků Zimbru. Při Zimbru vznikla skupina Ultras Chrisinau. Další fotbalové kluby nemají významné organizované celky. Při zahraničních výjezdech působí hlavně celek Destroyer.⁶³

2.3.16. Litva

V Litevské chuligánské scéně se o násilnostech dovídáme v osmdesátých letech, hlavně v zápasech mezi ruskými, běloruskými celky a celkem z Vilnius. V devadesátých letech se utvořily drobné skupiny chuligánů kolem fotbalových celků Žalgiris Vilnius, Atlantas Klajpeda a Inkara Kaunas. Chuligáni z Litvy se projevují hlavně v mezinárodních zápasech, a to například při utkání Česká republika – Litva hraném 27. 3. 1999 v Teplicích a Litva – Německo, hraném ve Vilnius. Před tímto utkáním se střetli v centru Vilnius chuligáni obou zemí.⁶⁴

63 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 127 s. ISBN 80-903333-0-3

64 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 127 - 128 s. ISBN 80-903333-0-3

2.4. Česká Republika

Chuligánská scéna se v ČR dělí na pre-chuligánskou etapu neorganizovaného fotbalového násilí, výtržností a vandalismu, která sahá od počátku fotbalu u nás na přelomu 19. a 20. století do poloviny devadesátých let 20. století. V druhé polovině devadesátých let se začaly vytvářet organizované gangy při několika klubech a začala druhá etapa moderního chuligánství organizovaných gangů. Tato etapa se od roku 2001 začala politizovat, a to k jednotlivým stranám extremistické scény.⁶⁵

2.4.1. Pre-chuligánská etapa

V počátcích československé kopané docházelo ke kritice rozhodčích, hráčů nebo pořadatelů, a hlavně nadávky byly směřovány proti příznivcům soupeře či drobné potyčky mezi diváky. Tyto jednotlivé excesy nebyly však závažného charakteru. Po nástupu komunistické strany k moci sloužily rozhodčí nebo údajně vládní tým Sparta Praha k vylévání negativních emocí proti režimu, jehož byly ztělesněním. Nepřátelství vůči SSSR bylo ventilováno spíše v hokeji. K většímu nárůstu násilností na stadionech docházelo od osmdesátých let dvacátého století, které páchala mládež převážně dělnických profesí. Tato mládež nebyla ochotna nijak bojovat proti režimu, ale svou nespokojenost proto začala vyjadřovat násilím a vulgaritou na fotbalových stadionech. Jednotlivé násilnosti začaly provázet průvody vlajkonošů procházejících Prahou, Brnem, Olomoucí a Ostravou. Cenzura médií o těchto událostech nepovolila informovat veřejnost snad proto, že tento fenomén byl charakteristický pro kapitalistický západ. Tyto nešvary však

65 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 130-131 s. ISBN 80-903333-0-3

66 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 131 s. ISBN 80-903333-0-3

státní orgány tvrdě trestaly.⁶⁶

Zlomem v této éře byl incident, který se udál v červnu 1985 krátce po bruselské tragédii. Spartánský fanoušek, kteří se vraceli ze zápasu z Banské Bystrice, zdemolovali rychlík a způsobili tak mnoha set tisícovou škodu. Pachatelé byli chyceni a potrestáni a bezpečnostní složky se začaly chuligánstvím zabývat. V roce 1987 natočil na motivy tohoto incidentu režisér Karel Smyczek film „Proč?“. Na místo výchovného efektu se tímto filmem mnoho mladých lidí nechalo inspirovat a tak se stal kultovním filmem hlavně pro všechny chuligány. Fenomén chuligánství se nedařil státním orgánům potlačit a naopak začal vzrůstat v druhé polovině osmdesátých let. Chuligánské skupinky více či méně organizované začaly vznikat při celcích Baník Ostrava, Sparta Praha, Sigma Olomouc, Zbrojovka Brno, Škoda Plzeň, Slovan Bratislava a Spartak Trnava. Jedním z tragických incidentů, který vyvolali Plzeňští chuligáni, se stal v roce 1988 v Plzni.⁶⁷

„ Měsíc jsme se domlouvali a připravovali bitku. Den před zápasem jsme si v křoví na stadionu schovali řetězy, klacky, praky a flašky ovocného vína. V kotli nás bylo několik stovek a byli jsme připraveni napadnout spartány. Kdo uteče dostane do držky, řekli jsme si. Před stadionem jich čekalo asi 200. Srotili jsme se a po chvíli na ně vyrazili. Spartáni začali dostávat a většina začala utíkat na nádraží. Běželi jsme za nimi a někteří dostali už po cestě. Na nádraží bitva vyvrcholila. Rvalo se to ve všech podchodech, na perónech, ve spodní i horní hale i na parkovišti. Řež trvala dvacet minut a ukončil ji až příjezd zásahové jednotky. Největší průšvih se stal, když jeden spartán utíkající ze schodů před policajtem nechtěně strčil do staré paní. Ta upadla a na následky zranění zemřela. Bylo to neúmyslné.“⁶⁸

67 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligány. Centrum strategických studií, Brno 2004, 313-132 s. ISBN 80-903333-0-3

68 Football Factory 9/1999 , 10 s.

Po převratu v roce 1989 se bezpečnostní složky, které se tímto fenoménem zabývaly, rozložily anebo byly vlivem pádu režimu dezorientované. Na fotbalové stadiony se začaly dostávat skupiny skinheads, které v mnohém inspirovaly i ne-skinheadské fanoušky. Projevy rasismu a xenofobie se začaly silněji projevovat i v povzbuzování týmů. Prvním tiskem fotbalových chuligánů u nás byl zine „Bazal“ vydávaný od roku 1991, tomu začal konkurovat zine „Hooligan“ pražských Spartánů, který vyšel v roce 1993. Dalšími chuligánskými výstupy bylo, když v roce 1994 jeli Brněnští chuligáni z Benešova vlakem a nevhodně se chovali. Když je šedesátiletý muž upozornil na nevhodné chování, tak jej shodili ze sedadla a rozbili mu brýle. Když se jej zastal čtyřiaadvacetiletý voják Štefan Kúdela, tak byl zbit a následně vyhozen z vlaku. Ten ještě několik minut žil než ho přešel rychlík. Jenö Farkaš, který otevřel dveře vagónu, aby ho mohl Marcel Sikora vyhodit z vlaku, byl odsouzen na 12 let odnětí svobody a Marcel Sikora zemřel ve vazbě roku 1997. V roce 1995 byl zaznamenán incident, kdy při návratu z Jablonce Spartáné při 110 km rychlosti vytáhli řidiče autobusu od volantu, lezli po střeše a zdemolovali celý autobus.⁶⁹

2.4.2. Etapa moderního fotbalového chuligánství

Tato etapa začíná v druhé polovině devadesátých let dvacátého století, kdy vznikají při některých klubech první organizované skupiny chuligánů. Tyto se pravidelně střetávají ve vyvolaných bitkách při fotbalových zápasech a dokonce při výjezdech do zahraničí se utkávají různé skupiny proti sobě navzájem. První z gangů u nás vznikl při Spartě Praha s názvem „Brigáda Drábek z Lasičky.“ Několik chuligánských gangů vydává časopisy tzv. „ziny“, kde je popisována chuligánská scéna u nás a jsou zde líčeny střety z výjezdů i z domova. V ČR

69 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 132-133 s. ISBN 80-903333-0-3

existuje i několik webových stránek, z neznámějších např. www.hooligans.cz, která je řízena a připravována v Brně. Další stránky mají třeba Ultras Slovan Liberec atd. Z chuligánských gangů, které působily a některé působí dodnes při fotbalových celcích, jmenujme např.:

- FC Brno – Johnny Kentus Gang, Orthodox Fans Brno, Torcida, Ultras Brno
- České Budějovice – Brigade Gauners
- Hradec Králové – Crime Boys, Regiment Königgratz,
- TJ Klatovy – Klatováci,
- Slovan Liberec – Death Boys Slovan,
- FK Jablonec – Corps Juniors,
- Most – Brüx Vandals,
- Sigma Olomouc – Hovada Zubr, NS Comando, Ultras Nové Sady, Fanatic Fans Šternberk
- Slezký FC Opava – Bulldog Corps
- Baník Ostrava – Apple Comando Barabi, Chachar Boys, Chachar Juniors, Ultras Orlová Marienbaad, Ultras Cheb Boys
- Bohemians Praha – Berserk, Tornado Boys Banditos
- Slavia Praha - Brigade '97, Slavia Hooligans, Slavia Youngsters, Tlupa Toma Sojera
- Sparta Praha – Brigade Drápek z Lasičky, Red Pirates Sparta, Frakce Rudý úder
- Viktoria Žižkov – Ultras Viktoria, Ultras Kladno
- Viktoria Plzeň – Blue-Red Wolves Pilsen, Pilsen fans, Pilsen bOi!s
- FK Teplice – Division Nord

Česká chuligánská scéna je velice podobná té polské. Díky bezpečnostním opatřením se však podařilo eliminovat větší násilnosti na stadionech a tak se začaly bitky přesouvat mimo stadiony. Příznivci Baníku Ostrava dne 15. května 2004 při zápasu v Opavě zničili zařízení stadionu a pak se vydali do města, kde se střetli s policií. Následkem bylo deset policistů zraněno a několik výtržníků bylo

zadrženo a obviněno z různých trestných činů. Znepřátelené gangy si dnes smlouvají největší bitky mimo stadiony a to mobilními telefony, které jsou v dnešní době velkou zbraní proti policejním zásahům. Těmto střetům domluveným přes mobilní telefony se nedá zabránit. Většinou se domlouvají jak místa, tak počty lidí a povolené zbraně. Tyto bitky jsou zpravidla velice krátké a tak se o nich policie kolikrát ani nedozví. Bitky mezi společenými chuligánskými spolky a jejich protivníky se v ČR po polském vzoru nekonají. Protože v Čechách jsou družby jednotlivých spolků jen výjimkou. Jednou z družeb je Chebský spolek s Baníkem Ostrava, nebo Brno a Klatovy. V mezistátní sféře však začínají družby s gangy z Polska a Slovenska. Jedním z prvků mezinárodní družby chuligánských gangů, byl popsán v článku spartánského „zINU“ : „ *Sraz byl naplánován na 20.00 v Baru. V počtu asi 30 se přesouváme na Hlavák. Blíží se čas příjezdu vlaku z Wroclavi. Rozmístíme se na perónu a čekáme. Ve 21.22 je vlak na perónu a v něm spatření Poláci a v něm snad i pár Pardubičáků a slávistů. Začíná útok, který trval několik minut. Poláci ozbrojení sekerkami a asi půlmetrovým nožem, se brání, jak mohou útoku našich tyčů, klacků a pásků. Letí na ně i již předem připravené popelnice, jsou honěni po vlaku a bití. Výsledek: asi čtyři rozbitá okna, koše ve vlaku, bordel, v neposlední řadě zbití Poláci a jeden obyčejný člověk vracející se z dovolené, čímž se mu omlouváme. Po výkřiku „policajti“ se radši roztrháváme a míříme na magistrálu. Asi pět minut na to (proč tak pozdě) přichází slávisti a bohemáci., kteří ještě odchytili několik našich, ale všichni se ubránili. Poláci vycházejí z vlaku snad ještě deset minut po našem útoku. Vracíme se do baru a většina jede domů. Pár kluků si to v pozdních hodinách rozdalo s Ukrajinci v hospodě. Výsledkem jsou zranění po střelné zbraní a rekonvalescence ve špitále.“⁷⁰*

Jedním z tragických útoků, který odnesla nezúčastněná osoba, byl v roce 1999, kdy byla zraněna žena, která cestovala vlakem, ve kterém byli i příznivci Sigmy Olomouc. Baníkovští chuligáni začali házet na tento vlak kameny a zasáhli ženu do hlavy. Tato se ze způsobených zranění nikdy nevyléčí a pokusila se později i o

70 Ultras 27/2001, 3 s.

sebevraždu. Čeští chuligáni se zaměřují i na „špatný“ výkon fotbalistů a útočí i na hráče, nebo na rozhodčí. Výrazným fenoménem je i rabování chuligánských band na benzínových stanicích či odpočívadlech při výjezdech na utkání. Největším problémem, kterým se zabývá policie a jiné státní orgány je sklon chuligánů k pravicovému extrémismu, kdy se rasistické a neonacistické projevy šíří do všech gangů. Pronikání ultrapravicových skinheads do chuligánských gangů je zřejmé. Někteří chuligáni začali na transparentech nosit keltské kříže, sig-runy, číselné kryptonimy apod. Bučení na hráče tmavé pleti je dalším z projevů rasizmu. Jednou z nejurážlivějších nadávek mezi chuligány je slovo „žid“ např. „polští židi“ k příznivcům Baníku Ostrava, nebo „slávističtí židi“, či „Jude Slavia“. Většinou se však jedná spíše o provokaci, než o vyjadřování politických názorů. Nejznámější skupinou příklánějící se k ultra-pravici je brněnská skupina Johnny Kentus Gang. Tito se nepřihlásili k žádnému proudu ultra-pravice, ale jejich útoky proti levicově smýšlejícím ne-chuligánům z prostředí sharpskinheads, alternativní mládeže a street-punkerů byly od roku 2001 do roku 2002 na denním pořádku.⁷¹

Někteří členové JKG se podílely i na organizování koncertů národně socialistických blackmetalových skupin v Brně.⁷² Díky svému militantnímu postoji se JKG dostalo do pozornosti nejvyšších osobností neonacismu v ČR a to např. bývalého vůdce Národního odporu Praha Filipa Vávry.⁷³

Protistranou proti pravicově smýšlejícím chuligánům z Brna jsou příznivci Bohemians Praha, mezi kterými se začali objevovat někteří anarchisticky a anti-globalizačně smýšlející lidé. Ultra-levicovým gangem je Berserk Bohemians, který vstupuje do politicky podbarvených bitek proti brněnským a spartánským nazi-hooligans. Antifašistické jsou i další gangy např. Bohemians – Tornádo Boys a Bandidos. Apolitičtí jsou členové gangu Pilsen Boi's.⁷⁴

71 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 138-144 s. ISBN 80-903333-0-3

72 Mareš, M., Pravicový extrémismus a radikalismus v ČR, Barrister a Principal, Centrum strategických studií, Brno 2003

73 Football Factory 20/2003, 14 s.

74 Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbalové chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004, 145-146 s. ISBN 80-903333-0-3

2. 5. Shrnutí

V předchozích kapitolách jsem se pomocí odborné literatury a článků z internetu a novin snažil popsat vývoj moderního fotbalového chuligánství od jeho počátků v Anglii až po vývoj a průběh rozvoje tohoto fenoménu v České republice. O tomto fenoménu chuligánského řádění se většinou dozvídáme z televizních novin či tisku. Naší odbornou literaturu, která by se zabývala tímto sociálním problémem, nalezneme jen spoře. Je to hlavně tím, že tento sociální problém sice existoval, ale veřejnost se díky režimu před rokem 1989 o chuligánství jako takovém mnoho nedozvídala. Pouze v novinách, které podléhaly cenzuře, se tu a tam objevil článek, který zachycoval zkreslené informace. Pomocí odborné literatury, která vychází až v posledních letech, jsem se snažil zachytit průřez vývojem chuligánství jak v kolébce fotbalu a chuligánství s ním spojeným, přes západní Evropu, poté východní Evropu a Rusko a poslední kapitolu jsem věnoval vývoji chuligánství u nás v České republice. Jak v České republice, tak v celé Evropě se tento fenomén dostává do popředí a to nejen díky oblíbenosti fotbalu, ale také díky počátkům sociální krize, kterou si můžeme vysvětlit upadajícím společenským chováním, jenž se namísto etického a společensky korektního chování, projevuje spíše agresí a hulvátstvím. Klíčovým prvkem ke vzniku moderního chuligánství ve východní Evropě bylo také to, že po pádu komunistického režimu se uvolnily společenské mravy a vlivem vzrůstající moci peněz a děravého zákonodárství, byl tento fenomén bez společenských mantinelů a omezení. V naší republice a potažmo i v celé východní Evropě se začíná po zkušenostech ze západní Evropy přebírat anglický model potírání trestné činnosti spojené s chuligánstvím a tresty a postihy za tuto činnost, budou v nejbližší době muset přitvrdit.

3. Instituce, dokumenty a opatření zabývající se diváckým násilím

Česká republika se diváckým násilím zabývá v rámci vnitřní politiky. Hlavním činitelem proti-chuligánské politiky je Ministerstvo vnitra a jeho nástrojem k potírání diváckého násilí je Policie ČR.

3.1. Policie

Policie ČR má k dispozici mimo jiné Zákon z 8. ledna 2009 – **trestní zákoník**, změna č. 306/2009 Sb., který je novelou trestního zákona č. 140/1961 Sb. A zákon ze dne 29 listopadu 1961 **o trestním řízení soudním (trestní řád)** č. 141/1961 Sb. V tomto zákoně je obsaženo několik paragrafových znění, které se vážou na problematiku fotbalového chuligánství. **Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce § 76, Výkon trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce § 77** **Usmrcení z nedbalosti § 143, Těžké ublížení na zdraví § 145, Ublížení na zdraví §146, Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti §147, Rvačka § 158, Poškození cizí věci § 228, Násilí proti orgánu veřejné moci § 323, Násilí proti úřední osobě § 325, Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání § 337, Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352, Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob § 355, Výtržnictví § 358, Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka § 403, Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka § 404**, znění těchto paragrafů je přílohou č. 1.

Dalším zákonem, kterým Policie ČR disponuje je zákon č. 200/1990 Sb. O přestupcích a tento je využíván v případě, že následky některých činů nedosahují intenzity trestných činů. Např. **Přestupky proti veřejnému pořádku § 47** **Přestupky proti občanskému soužití § 49, Přestupky proti majetku § 50**, znění

těchto paragrafů je přílohou č. 1.

Policie se také musí řídit dle zákona č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, ve kterém je vymezena její působnost. Z ustanovení některých paragrafů jsem vybral ty nejzákladnější - **Zajištění osoby** § 26, **Vydání a odebrání zbraně** § 35, **Použití donucovacích prostředků a zbraně** § 51 - § 59, **Podání vysvětlení** § 61, **Prokázání totožnosti** § 63, znění některých těchto paragrafů je přílohou č. 1.

3.2. Obecní (městská) policie

Na zajištění klidu a veřejného pořádku se dále spolupodílí obecní, resp. Městská policie, jenž se řídí dle zákona č. 553/1991 Sb. O obecní policii ve znění pozdějších předpisů. Obecní policie plní stejné úkoly jako Policie ČR, jen se podílí na zajišťování místních záležitostí veřejného pořádku a jejich pravomoci jsou menší. Obecní policie se spolupodílí na dohlížení na dodržování obecně závazných právních předpisů k ochraně veřejného pořádku tj. trestní zákoník, zákon o přestupcích závazné vyhlášky obce atd. Dále přispívají k ochraně bezpečnosti osob a majetku, provádí dohled nad dodržováním pravidel občanského soužití a odhalují přestupky a ukládají pokuty za tyto přestupky, zejména za přestupky proti veřejnému pořádku, proti majetku a proti občanskému soužití.⁷⁵

⁷⁵ Nikl, J. Volevecký, P. Diváček násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007, 53 s. ISBN 978-80-7251-249-2

3.3. Obce

Dalšími činiteli v boji proti diváckému násilí jsou obce a města, které mají možnost dle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích, ve znění pozdějších předpisů a zákon č. 131/2000 Sb. o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů regulovat pořádání fotbalových utkání. Na základě § 10 písmena a) zákona o obcích (v Praze dle § 44 odst. 3 písm. a) zákona o hl. m. Praze), obec může ukládat povinnosti v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku. Případně na základě § 10 písm. b) zákona o obcích (§44 odst. 3 písm. b) zákona o hl. m. Praze), obec může ukládat povinnosti v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovení závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku. Dále dle § 58 odstavce 4 zákona o obcích (v Praze dle § 28 zákona o hl. m. Praze) uzavřít smlouvu k spolupráci s fyzickými a právními osobami. Díky této smlouvě si může obec s pořadatelem sportovních akcí rozdělit povinnosti při jejich zabezpečení.⁷⁶

Dalším zákonem k ochraně veřejného pořádku je zákon č. 37/1989 Sb., o ochraně před alkoholismem a jinými toxikomaniemi, ve znění pozdějších předpisů. Dle § 4 odst. 1 písm. a) bod 5 zakazuje prodávat nebo podávat alkoholické nápoje anebo jinak umožňovat jejich požívání při sportovních podnicích. Na základě § 4 odstavce 3 je umožněno obcím v obecně závazné vyhlášce omezit nebo zakázat v určitých hodinách nebo na určitých místech prodej a podávání alkoholických nápojů a tabákových výrobků v zařízeních veřejného stravování, prodejnách potravin nebo jiných veřejně přístupných místech.⁷⁷

76 Nikl, J. Volevecký, P. Divácké násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007, 55 s. ISBN 978-80-7251-249-2

77 Nikl, J. Volevecký, P. Divácké násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007, 61 s. ISBN 978-80-7251-249-2

3.4. Českomoravský fotbalový svaz

Dalším činitelem při udržování pořádku na fotbalových stadionech je ČMFS, který je občanským sdružením vniklým na základě zákona č. 83/1990 Sb. O sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů. Mezi ČMFS a Policií ČR existuje dohoda o vzájemné spolupráci při zajišťování veřejného pořádku, ochraně bezpečnosti osob a majetku při fotbalových utkáních. Tato dohoda vešla v platnost v roce 1995 a to rozkazem policejního prezidenta č. 44/1995 a tato byla dne 17. července 2003 znovu obnovena. Dohoda stanovuje povinnosti ČMFS, který má možnost ukládat fotbalovým klubům a organizacím sankce a povinnosti pro pořadatele. Tito musí spolupracovat s policií a v případě narušení veřejného pořádku např. zadokumentovat nezákonnou činnost osob a spolupracovat při obnovení veřejného pořádku. Dále ČMFS dle této dohody před zahájením sezóny musí zabezpečit svolání schůzky s vedením Policie ČR a zástupcem obcí a měst ke sjednání spolupráce. Povinností pořadatelů a vedení klubů je zajistit po technické stránce kvalitní vnitřní uspořádání stadiónu z důvodu bezpečnosti osob ohledně diváckého násilí. Informovat a spolupůsobit při ochraně veřejného pořádku s orgány samosprávy v místech mimo stadióny (příchod a odchod ze stadiónu). Dále ČMFS má za povinnost sjednat osobu, která bude informovat velitele policejního opatření k předpokládanému počtu hostujících fanoušků, popřípadě dobu a místo jejich příjezdu. Změny a, nebo zrušení termínů konání zápasu dát na vědomí policii. Dále zajištění zázemí pro velitele policejního opatření a pro jednotky policie. Po skončení zápasu vyhodnocení akce a případných připomínek k nedostatkům.⁷⁸

78 Nikl, J. Volevecký, P. Divácké násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007, 57-58 s. ISBN 978-80-7251-249-2

3.5. Evropské instituce

1) Rada Evropy schválila v roce 1985 Evropskou úmluvu k diváckému násilí a nevhodnému chování při sportovních akcích, zvláště při fotbalových zápasech. Dalším dokumentem je Rezoluce k předcházení rasismu, xenofobie a intolerance ve sportu z roku 2000. V roce 1994 byla založena Evropská komise proti rasismu a intoleranci.

2) Evropská Unie navazuje na výše zmíněnou úmluvu a přijímá další doporučení k pořádání sportovních akcí a udržování veřejného pořádku při nich.

3) Rada ministrů přijala v roce 1999 Příručku pro mezinárodní policejní spolupráci a opatření k předcházení a potírání násilí a nepokojů v souvislosti s mezinárodními fotbalovými utkáními. V roce 2002 bylo přijeto Rozhodnutí Rady o bezpečnosti při fotbalových utkáních mezinárodního významu.

4) Evropské středisko k monitorování rasismu a xenofobie se zabývá mimo jiné těmito projevy ve fotbale.

5) Europol a Interpol potírání rasismu a xenofobie, Interpol potírá fotbalové chuligánství.

6) UEFA a FIFA - UEFA kontroluje a uděluje sankce fotbalovým klubům. FIFA spolupracuje se státními orgány a policií, Organizuje kampaně proti rasismu a násilí.

7) Proti-chuligánské a proti-rasistické aktivity fanoušků jsou ve spolupráci se všemi výše jmenovanými organizacemi.⁷⁹

8) FARE – (Football Against Racism in Europe) je největší evropskou anti-rasistickou sítí, která vznikla ve Vídni v roce 1999. Tato organizace připravuje kampaně proti rasismu a bojuje proti rasismu na stadionech, na hřištích, v trenérství tréninku a administrativě.

⁷⁹ Nikl, J. Volevecký, P. Divácké násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007, 21-23 s. ISBN 978-80-7251-249-2

3.2. Shrnutí

V této kapitole jsem se snažil naznačit a shromáždit informace k objasnění toho, jak probíhá bezpečnostní politika proti chuligánskému fenoménu jak v Evropě tak hlavně u nás v České republice. Dne 1. ledna 2010 vešel v účinnost nový Trestní zákoník, ve kterém došlo k určitým změnám vůči osobám páchajícím trestnou činností na stadionech. Justice tak získá více možností, jak postupovat proti chuligánům, kteří opakovaně ohrožují návštěvníky fotbalových zápasů. Fanouškovi, který na stadionu spáchá nějakou výtržnost, budou smět soudci zakázat až na deset let vstup na sportovní akce, a dokonce mu uložit povinnost hlásit se v době zápasu v policejní služebně. Pokud by dotyčný toto nařízení nedodržel, čekalo by ho vězení. Podobná pravidla budou platit i pro kulturní a další společenské akce.⁸⁰

Vyjmenováním některých dokumentů a zákonů jsem se snažil naznačit, jak se dá postihovat fotbalové chuligánství a kdo má jakou pravomoc při potírání tohoto fenoménu. Samozřejmě je nutné více prohlubovat spolupráci mezi jednotlivými subjekty, které by tak mohly lépe bojovat proti diváckému násilí a rasismu projevovanému na stadionech i mimo ně. Novelizací zákonů se rozběhl přímý boj proti rozmáhajícímu se fenoménu chuligánství. Proti tomuto nelze bojovat jen pomocí zákonů a nařízeních, proto je třeba zapojit do boje všechny generace fanoušků, kteří s tím chtějí bojovat a ve spolupráci s fotbalovými kluby asociacemi a organizacemi zabývajícími se problematikou chuligánství tento fenomén potírat.

⁸⁰ Novinky trestního zákoníku. [online] [cit. 2010-02-10] Dostupné z [www: http://zpravy.idnes.cz/novy-trestni-zakonik-prinese-domaci-vezeni-i-delsi-trest-za-vrazdu-1f5-/domaci.asp?c=A091229_202704_domaci_vel](http://zpravy.idnes.cz/novy-trestni-zakonik-prinese-domaci-vezeni-i-delsi-trest-za-vrazdu-1f5-/domaci.asp?c=A091229_202704_domaci_vel)

4. Metodika a cíle práce

4.1. Cíl práce

Cílem výzkumu je nastínit vnímání chování hooligans mezi občany České republiky. Jak reagují na takové chování a jak by některé společensky nepřijatelné chování bylo možné řešit, eliminovat.

Východiskem výzkumu je zjistit postoje a názory občanů na chování fanoušků při sportovních utkáních. Co jsou ochotni tolerovat a naopak, co je dle jejich názoru společensky nepřijatelné.

4.2. Hypotéza

č. 1 – většina občanů ČR má strach z chování radikálních fotbalových fanoušků.

č. 2 – většina veřejnosti spoléhá na činnost státních orgánů k ochraně proti kriminalitě těchto fanoušků.

4.3. Metodika práce

Teoretická část práce byla zpracována na základě dostupných sekundárních informací. Ty byly získány studiem literatury zabývající se problematikou hooligans, některé informace pocházejí přímo ze zákonů. Pro doplnění byly využity důvěryhodné internetové zdroje.

Pro potvrzení stanovené hypotézy a pro dosažení cíle byla vybrána kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Bylo osloveno 100 respondentů, kteří byli vybráni z okruhu nejvíce ohrožených lidí (pracovníci bezpečnostních agentur hlídajících stadiony, osoby bydlící v blízkosti stadiónů, pracovníci Českých drah, fotbaloví fanoušci, atd.). Dotazování proběhlo tzv. face to face, ale někteří respondenti byli osloveni i elektronickou formou. Respondenti byli seznámeni s cíli a podstatou výzkumu.

Byl sestaven dotazník s ohledem na hlavní výzkumnou otázku tohoto šetření (viz Přílohy).

Struktura dotazníku:

- žádost o vyplnění
- stručná informace o tom, co je cílem dotazníkového šetření
- informace, jak se značí vybraná odpověď
- jednotlivé otázky, u každé možnost výběru z několika odpovědí

Z vybraných dotazníků byly odděleny ty, které nebyly řádně vyplněny. Informace ze správně vyplněných dotazníků byly přeneseny do tabulky v programu Microsoft Excel, kde byly následně vytvořeny pro přehlednost grafy jednotlivých otázek a odpovědí. Data byla analyzována a závěry celé práce jsou zahrnuty v závěru bakalářské práce.

5. Výsledky

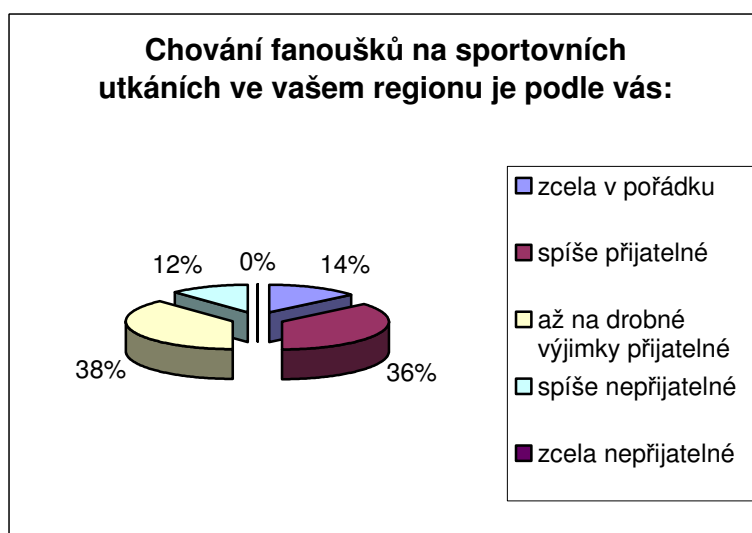
Graf č. 1

Zdroj: Vlastní zpracování

V dotazníkovém šetření bylo osloveno 100 respondentů, z nichž do otázky hooligans bylo aktivně zainteresováno 74 respondentů. Ostatní problematiku hooligans znali, ale aktivně se do této problematiky ve svém životě nezapojují.

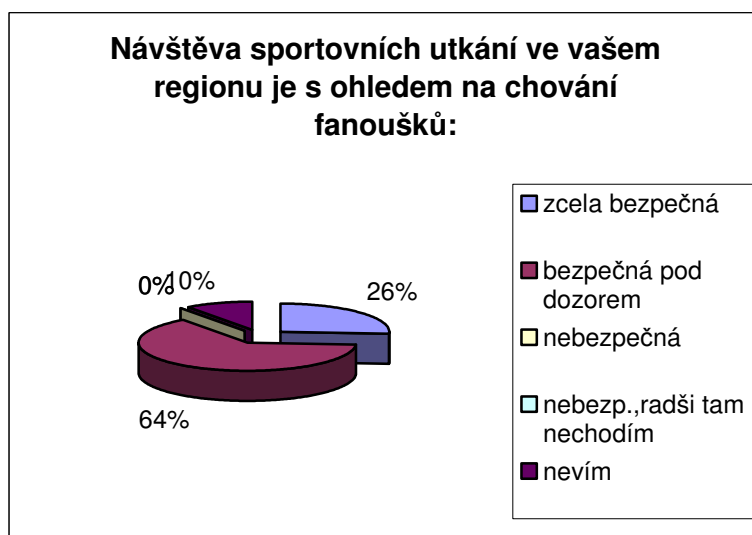
Graf č. 2

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 2, který se zabýval subjektivním postojem respondentů vůči chování fanoušků na stadionech, vyplývá, že více než třetina dotazovaných považuje chování fanoušku za zcela nepřijatelné. Oproti tomu 38 % respondentů vnímá chování fanoušků až na drobné výjimky za přijatelné. Lze tedy soudit, vzhledem k výsledkům u otázky č. 4, zda se setkali s trestnou činností hooligans (30 dotazovaných odpovědělo kladně), že ti, kteří se s trestnou činností hooligans setkali, považují jejich chování za zcela nepřijatelné.

Graf č. 3

Zdroj: Vlastní zpracování

Pokud respondenti přihlédli k chování fanoušků na stadionu, návštěva sportovních utkání jim přišla bezpečná, pokud byl na místě konání zajištěn dozor pořadatelů nebo veřejných orgánů bezpečnosti. 26 % dokonce odpovědělo, že se cítí zcela bezpečně. To koresponduje i s další položenou otázkou, jejíž odpovědi nastiňuje graf č. 4.

Graf č. 4

Zdroj: Vlastní zpracování

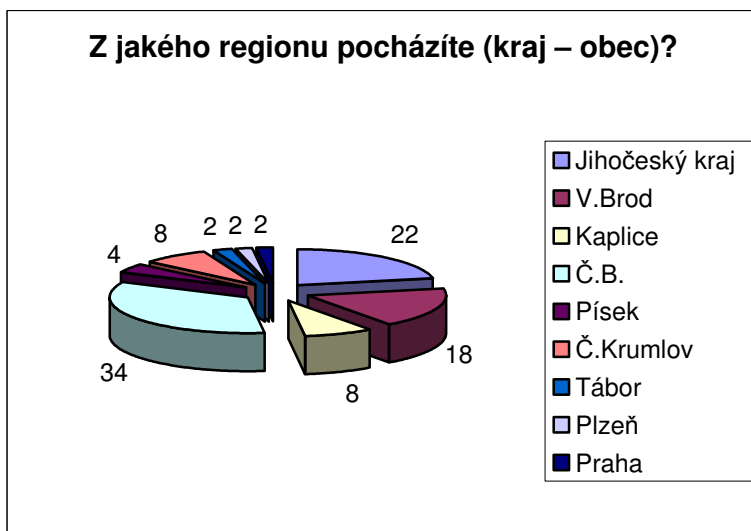
Z grafu č. 4 vyplývá, že celých 70 % respondentů se s trestnou činností fanoušků ve svém regionu nesetkalo. Proto se většina návštěvníků sportovních utkání cítí bezpečně. Ti, kteří odpověděli kladně, měli v dotazníku uvést, o jakou trestnou činnost se jednalo, to naznačuje následující tabulka č. 1.

Tabulka č. 1: Trestná činnost fanoušků

O jakou trestnou činnost se v případě chování fanoušků jednalo?	
<i>Násilí</i>	6 respondentů
<i>Rvačka</i>	4 respondentů
<i>Agresivita slovní a fyzická</i>	2 respondentů
<i>Poškození cizího majetku</i>	18 respondentů

Zdroj: Vlastní zpracování

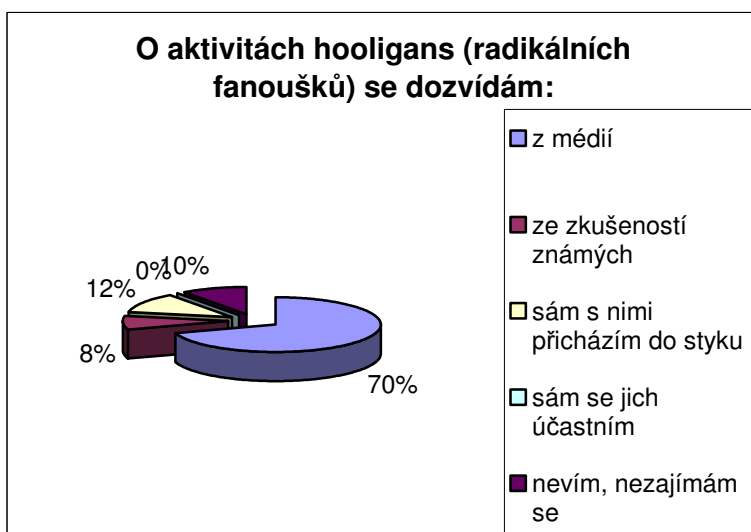
Graf č. 5

Zdroj: Vlastní zpracování

Oslovení respondenti pocházeli ve velké většině z Jihočeského kraje. 22 z nich blíže nespecifikovala místo bydliště, 34 respondentů bylo přímo z Českých Budějovic. Byli osloveni pro srovnání také 4 respondenti z jiných krajů (Plzeňský, Praha). Dá se říci, že trestná činnost jihočeských fanoušků není natolik výrazná, aby se tím omezovala návštěvnost sportovních utkání na jihočeských stadionech.

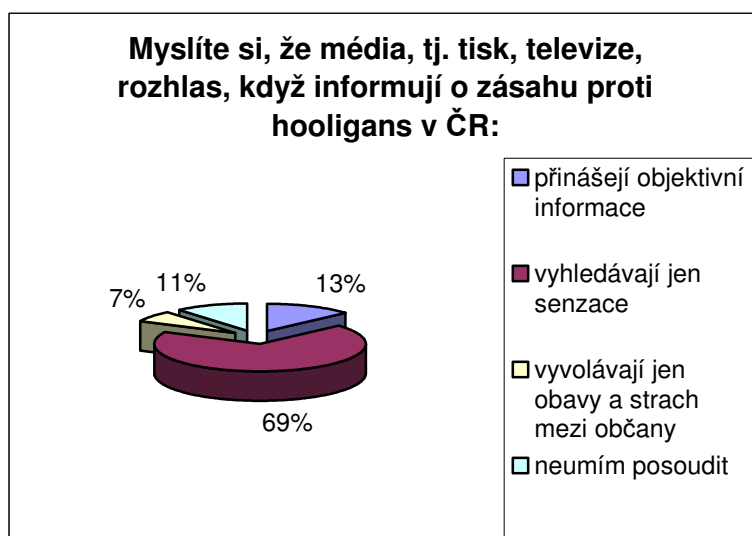
Graf č. 6

Zdroj: Vlastní zpracování

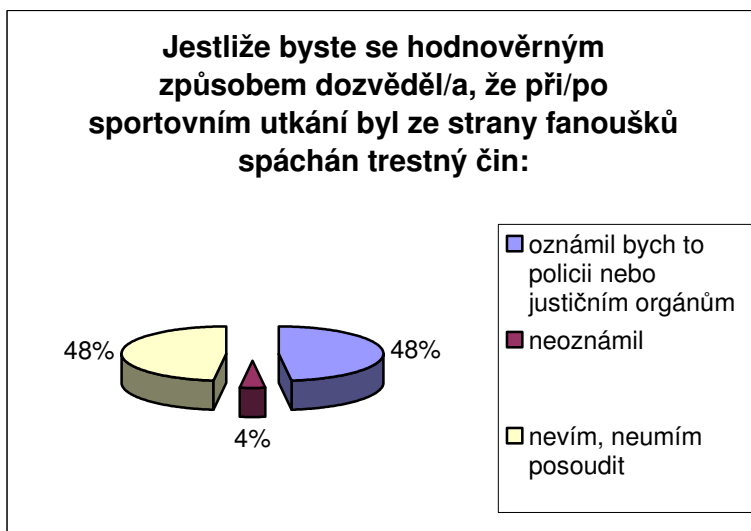
Větší část respondentů není přímo zainteresována v otázce hooligans (viz graf č. 1) a nejčastěji má informace o radikálních fanoušcích z médií, a to až ze 70 %. Bohužel však tyto informace podle 69 % respondentů (viz následující graf č. 7) nejsou hodnověrné z důvodu toho, že média (tisk, televize, rozhlas) se snaží pouze vyhledat senzace. Pouze 13 % oslovených považuje přinášené informace za objektivní.

Graf č. 7

Zdroj: Vlastní zpracování

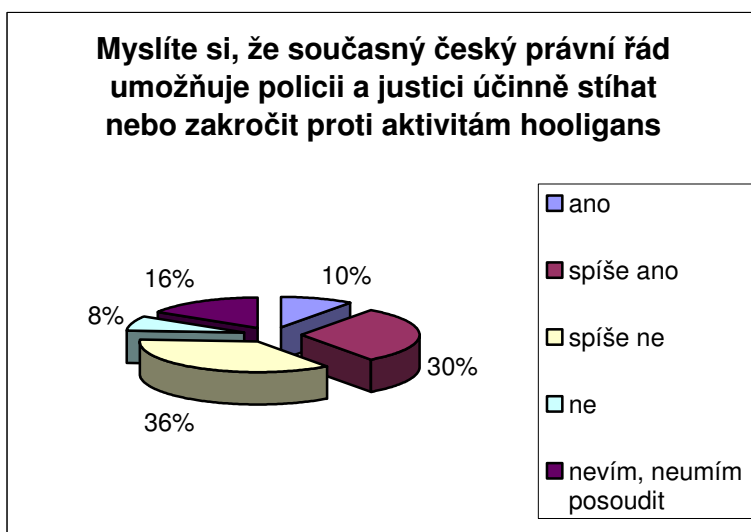
Graf č. 8

Zdroj: Vlastní zpracování

Zajímavým výsledkem výzkumu je graf č. 8, který vyjadřuje, že pouze 48 % respondentů by spáchání trestného činu fanoušků ohlásilo příslušným veřejným orgánům. 4 respondenti, kteří by se rozhodli trestný čin neoznámil, by tak učinili proto, že se jim to zdá zbytečné. Dva z nich uvedli, že výtržnosti by stále byly, proto není nutné trestný čin ohlásit.

Graf č. 9

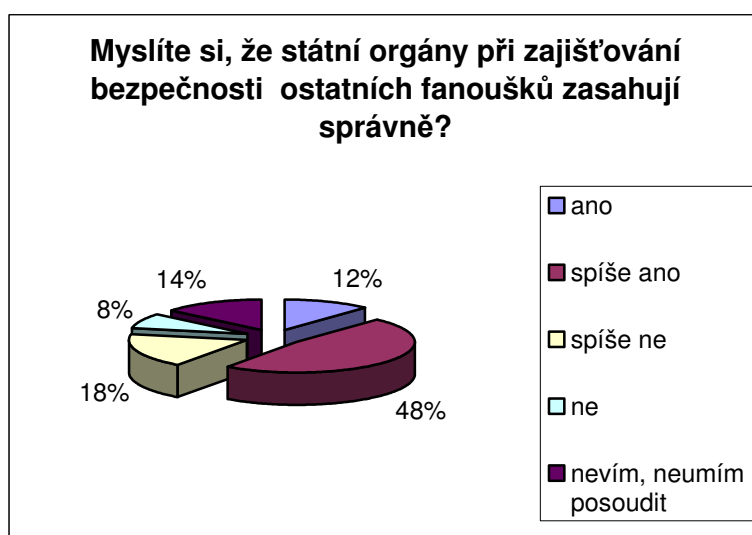

Zdroj: Vlastní zpracování

Z grafu č. 9 vyplývá, že téměř shodné procento považuje pravomoce policie a justice k účinnému stíhání nebo zakročení proti aktivitám hooligans za spíše neuspokojivé (36 %) a spíše uspokojivé (30 %). Zde je nutné přihlídnout k tomu, že většina respondentů se přímo otázkou hooligans nezabývá a získává někdy zkreslené informace z médií.

Ti, kteří uvedli, že nejsou spokojeni s pravomocemi policie a justice (8 respondentů), vidí velký problém v dokazování a pro změnu by navrhovali zvětšení pravomocí těchto orgánů.

Graf č. 10

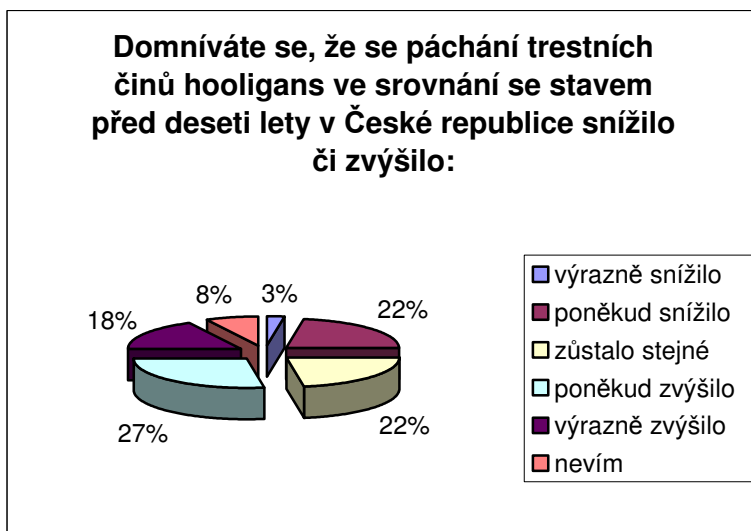

Zdroj: Vlastní zpracování

Více než polovina dotázaných se k práci bezpečnostních orgánů staví pozitivně. 12 % odpovědělo, že zasahují správně. 48 % respondentů odpovědělo spíše ano. 8 % dotázaných, kteří odpověděli, že tyto orgány nezasahují správně, pak pro doplnění uvedli nutnost tvrdších zásahů policie (3 respondenti), zvýšení pravomocí policie a justice (5 respondentů).

Tento i předchozí graf tedy poukazuje na to, že činnost bezpečnostních orgánů je zde žádaná a měly by být ještě posíleny pravomoci orgánů policie a justice v otázce hooligans.

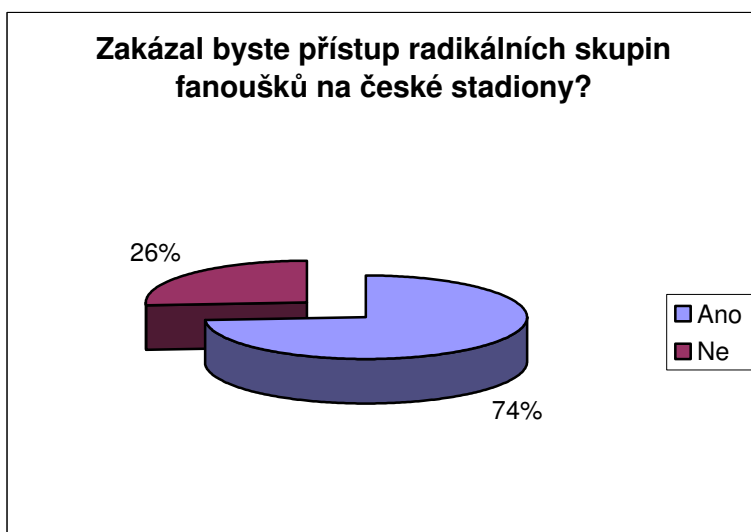
Graf č. 11

Zdroj: Vlastní zpracování

Respondenti byli dále vedeni k posouzení stavu před deseti lety a nyní. Odpovědi již nebyly tak jasné jako v předešlých otázkách. Nejvíce, tedy 27 % si myslí, že se stav v porovnání se stavem před deseti lety poněkud zvýšil. Shodně 22 % měly odpovědi „zůstalo stejné“ a „poněkud snížilo“ a 18 % zaznamenalo výrazné zvýšení.

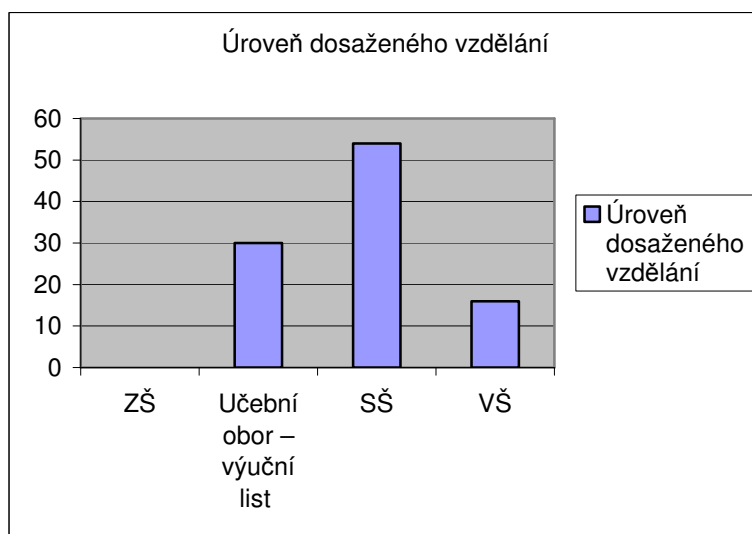
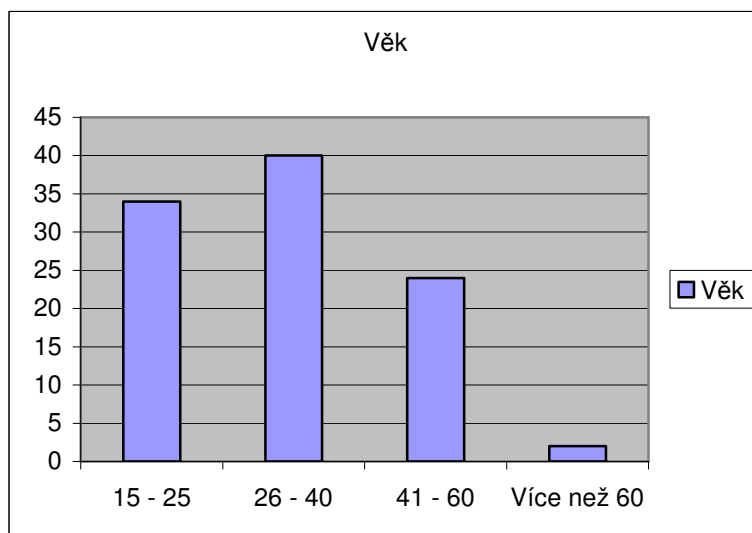
Graf č. 12

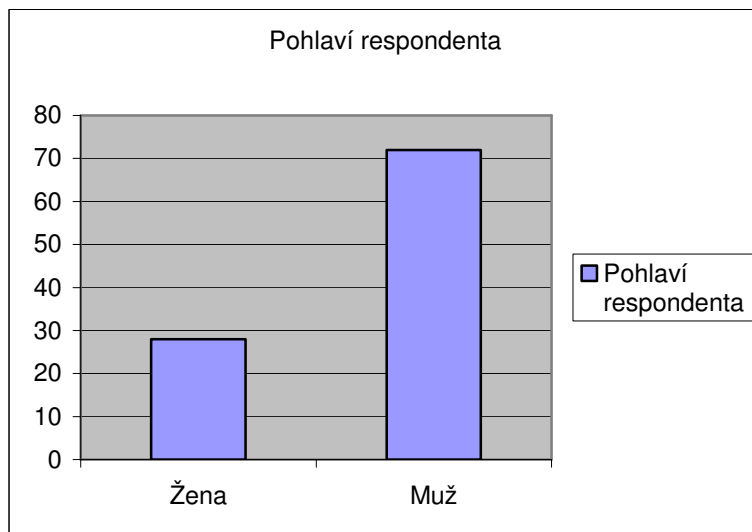

Zdroj: Vlastní zpracování

V rámci výzkumu se naskytla zajímavá a aktuální otázka, zda by respondenti zakázali přístup radikálních skupin fanoušků na naše stadiony. Celých 74 % odpovědělo kladně.

Osobní údaje respondentů

Nejvíce oslovených respondentů patří k věkové skupině 26 – 40 let, s úrovní dosaženého vzdělání středoškolské a převážně se jednalo o muže.

5. 1. Diskuze výsledků

Výzkum provedený v rámci bakalářské práce na téma „Fotbaloví fanoušci - hooligans na našich stadionech“ měl za cíl nastínit vnímání chování hooligans mezi občany České republiky. Jak reagují na takové chování a jak by některé společensky nepřijatelné chování bylo možné řešit, eliminovat. Proto byl vytvořen dotazník, kterým se prolínala hlavní výzkumná otázka: jaké jsou postoje a názory občanů na chování fanoušků při sportovních utkáních a co jsou ochotni tolerovat a naopak, co je dle jejich názoru společensky nepřijatelné?

Výsledky výzkumu naznačují, že otázkou hooligans se aktivně zabývá pouze 26 % respondentů. Ostatní jsou z velké části o aktivitách radikálních fanoušků informováni z médií. Podle grafu č. 4 vyplývá, že pouze 30 % dotázaných se ve svém okolí setkalo s trestným činem hooligans (6 x násilí, 4 x rvačka, 2 x agresivita slovní a fyzická, 18 x poškozování cizího majetku, viz Tabulka č. 1: Trestná činnost fanoušků) a 70 respondentů jako zdroj svých informací uvedlo právě média.

Nepříznivým se však jeví fakt, že podle grafu č. 7 69 % dotázaných nepovažuje informace médií za zcela hodnověrné, protože se média snaží o vyhledávání senzací. Česká veřejnost tedy není uspokojivě informována o aktivitách radikálních fanoušků, a tím je velmi ovlivněno vnímání této problematiky širokou veřejností.

Přesto podle grafu č. 3 je návštěva sportovních utkání zcela bezpečná (26 % dotázaných) nebo bezpečná pod dohledem bezpečnostních orgánů nebo pořadatelů (64 % dotázaných). Nejvíce respondentů (96 %) pocházelo z Jihočeského kraje a jak napovídá graf č. 2, chování fanoušků v tomto regionu považují za spíše přijatelné (36 %) nebo za přijatelné až na drobné výjimky (38 %).

Zarážející však byly výsledky v grafu č. 8. Respondenti se měli zamyslet nad tím, jestli by oznámili spáchání trestného činu, pokud by měly informace z hodnověrných zdrojů, příp. sami byli svědkem. Pouze 48 % z nich by trestný čin ohlásilo policii nebo justičním orgánům. 48 % to neumělo posoudit a zbývající 4 respondenti jsou přesvědčení, že by to bylo zbytečné, výtržnictví by bylo stále.

Zde byly na místě otázky týkající se pravomocí a činnosti policie a justice právě v otázce hooligans. Grafy č. 9 – 11 naznačují, že většina respondentů je s činností těchto orgánů spokojena (ano 12 %, spíše ano 48 %, spíše ne 18 %, ne 8 % (co byste změnil/a) 3 x tvrdší zásahy policie 5 x zvětšit pravomoce policie). Zvýšení pravomocí by však 40 % podpořilo (10 respondentů ano, 30 spíše ano) a 36 % by jejich zvýšení spíše nepodpořilo. Možná je to i následkem toho, že nejvíce respondentů, tedy 27 % si myslí, že se stav v porovnání se stavem páchaní trestných činů hooligans před deseti lety poněkud zvýšil. Shodně 22 % měly odpovědi „zůstalo stejné“ a „poněkud snížil“ a 18 % zaznamenalo výrazné zvýšení. Otázkou ale zůstává, jestli většina respondentů, nekladně hodnotící činnost bezpečnostních orgánů, není ovlivněna zprávami médií, které nejsou považovány za hodnověrné a nezřídka poukazují na stinné stránky činnosti těchto orgánů.

Překvapivé byly odpovědi na otázku, zda by respondent zakázal přístup radikálních skupin fanoušků na české stadiony. 74 % by přístup zakázalo. Je tedy

zřejmé, že obavy z chování radikálních fanoušků na českých stadionech rostou.

V diskuzi výsledků je tedy možné **potvrdit** hypotézy stanovené před započtím výzkumu:

č. 1 – *většina občanů ČR má strach z chování radikálních fotbalových fanoušků.*

č. 2 – *většina veřejnosti spoléhá na činnost státních orgánů k ochraně proti kriminalitě těchto fanoušků.*

Je ale nutné uvést specifika vnímání této problematiky. Respondenti pocházeli především z Jihočeského regionu, ve kterém návštěvu sportovních utkání s ohledem na aktivity fanoušků nepovažují za natolik nebezpečnou. Ale 48 % z nich uvedlo, že se cítí bezpečně právě při dohledu pořadatelů nebo veřejných orgánů bezpečnosti. Také se z velké části s trestnou činností osobně nebo podle důvěryhodných zdrojů ze svého okolí nesetkali a jejich strach roste především díky zprávám z médií, které vždy neposkytují relevantní informace ve snaze získat především senzace. Důvěra v činnost bezpečnostních orgánů je převažující, ale rozhodnutí k větším pravomocím by už většina respondentů neodsouhlasila.

Závěr

Bakalářská práce na téma „Fotbaloví fanoušci - hooligans na našich stadionech“ si kladla za cíl nastínit vnímání chování hooligans mezi občany České republiky. Jak reagují na takové chování a jak by některé společensky nepřijatelné chování bylo možné řešit, eliminovat.

Před započítím samotného výzkumu byla věnována pozornost právě problematice hooligans a jejímu vývoji na evropském kontinentu. Následně bylo nutné se zabývat institucemi, které tuto problematiku sledují a mohou ji vzhledem ke svým pravomocím řešit.

Následně byly stanoveny hypotézy vyplývající ze zadání práce a z doposud prostudovaných materiálů. Východiskem samotného výzkumu bylo zjistit postoje a názory občanů na chování fanoušků při sportovních utkáních. Co jsou ochotni tolerovat a naopak, co je dle jejich názoru společensky nepřijatelné.

Toto téma je v dnešní době velmi aktuální také vzhledem k zákonu zakazujícímu vstup radikálních fanoušků na české stadiony. Proto většina respondentů povědomí o této problematice měla.

Z metodiky výzkumu byla vybrána kvantitativní metoda dotazníkového šetření. Byl zpracován dotazník s ohledem na hlavní výzkumnou otázku, oslovení respondentů proběhlo ve dvou vlnách, a to osobně i elektronickou formou. Jednalo se především o občany z Jihočeského kraje, což mělo také vliv na výsledky výzkumu. Výsledky výzkumu potvrdily obě stanovené hypotézy s ohledem na specifika zkoumaného území:

- č. 1 – *většina občanů ČR má strach z chování radikálních fotbalových fanoušků.*
- č. 2 – *většina veřejnosti spoléhá na činnost státních orgánů k ochraně proti kriminalitě těchto fanoušků.*

Také bylo nutné uvést specifika vyplývající z toho, že většina respondentů má informace z médií a nepovažují je za příliš objektivní.

Seznam použité literatury

Monografie

- Beyer, D.(1996): Fotbalové násilí: subkultura hooligans. Brno, Masarykova universita. Bak. práce
- Carnibella, G. A kol. (1996): Foot ball violence in Europe: A report to the Amsterdam Group. Oxford: The Social Issues Research Centre
- Čírtková, L. Policejní psychologie, Praha, Support 1996. ISBN 80-902164-0-4
- Čírtková, L. Policejní psychologie, Praha, nakladatelství Aleš Čeněk s.r.o. Plzeň 2006. ISBN 80-86898-73-3
- Judd, D. Impérium. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti. Praha 1999, BB art. ISBN 80-7257-046-3
- Le Bon, G. Psychologie davu. Kra, 1994. ISBN 80-901527-8-3
- Mareš, M., Smolík, J., Suchánek, M., Fotbaloví chuligáni. Centrum strategických studií, Brno 2004. ISBN 80-903333-0-3
- Marsh, P., Rosser, E., Harré, R. (1978): Life on the terraces. In: Gelder, K., Thornton, S. (eds.) (1997): The subcultures reader. London and New York, Routledge.
- Nikl, J. Volevecký, P. Divácké násilí, Policejní akademie ČR v Praze, Praha 2007. ISBN 978-80-7251-249-2

Elektronické dokumenty

- Fotbalové tragédie: Busel 1985 [online] [cit. 2010-02-10] Dostupné z www: <http://www.eurofotbal.cz/clanky/fotbalove-tragedie-brusel-1985-31994/>
- Historie skinheads [online] [cit. 2010-02-10] Dostupné z www: <http://www.vlastenec.wz.cz/historie-skinheads/index.htm>
- Novinky trestního zákoníku. [online] [cit. 2010-02-10] Dostupné z www:

http://zpravy.idnes.cz/novy-trestni-zakonik-prinese-domaci-vezeni-i-delsi-trest-za-vrazdu-1f5-/domaci.asp?c=A091229_202704_domaci_vel

Časopisecké statě

- History of skinheads (1990), Vokno, č. 18
- Pirát. Bulletin fanklubu Red Pirates Sparta (1998-2000) autor pravidel: Roman Zieliński, fanklub mužstva Śląsk Wrocław
- To my kibice! (TMK) Magazyn polskich kibiców, č. 5, 2002
- Football Factory 9/1999
- Ultras 27/2001

Seznam příloh

Příloha č. 1: **Zákon z 8. ledna 2009 – trestní zákoník, změna č. 306/2009 Sb.**

Příloha č. 2: **Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů**

Příloha č. 3: **Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky**

Příloha č. 4: **Fotografie Hooligans**

Příloha č. 5: **Dotazník**

Přílohy

Příloha č. 1

Zákon z 8. ledna 2009 – trestní zákoník, změna č. 306/2009 Sb.

- **Zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce § 76**
 - 1) soud může uložit trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce až na deset let, dopustil-li se pachatel úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce.
 - 2) jako samostatný trest může být trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.
 - 3) trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje účast na stanovených sportovních, kulturních a jiných společenských akcích.
- **Výkon trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské**

akce § 77

1) Odsouzený je při výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce povinen spolupracovat s probačním úředníkem způsobem, který mu stanoví, zejména postupovat podle stanoveného probačního plánu vykonávat stanovené programy sociálního výcviku a převýchovy, programy psychologického poradenství a považuje-li to probační úředník za potřebné dostavovat se podle jeho pokynů v období bezprostředně souvisejícím s konáním zakázané akce k určenému útvaru Policie České republiky.

2) do doby výkonu trestu zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce se doba výkonu trestu odnětí svobody nezapočítává.

– Usmrcení z nedbalosti § 143

1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí smrt, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

– Těžké ublížení na zdraví § 145

1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.

2) Odnětím svobody na pět až dvanáct let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

a) na dvou nebo více osobách,

f) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

3) odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

– Ublížení na zdraví § 146

1) kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

2) odnětím svobody na jeden rok až pět let bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

e) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

3) odnětí svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 těžkou újmu na zdraví

4) odnětím svobody na pět až deset let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

– **Těžké ublížení na zdraví z nedbalosti §147**

1) Kdo jinému z nedbalosti způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

– **Rvačka § 158**

1) Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

2) odnětím svobody na šest měsíců až pět let nebo peněžitým trestem bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena těžká újma na zdraví.

3) odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, je-li při činu uvedeném v odstavci 1 jinému způsobena smrt.

– **Poškození cizí věci § 228**

1) kdo zničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na

jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci, nebo jiné majetkové hodnoty.

2) stejně bude potrestán, kdo poškodí cizí věc tím, že jí postříká, pomaluje či popíše barvou nebo jinou látkou.

3) odnětím svobody na šest měsíců až tři léta bude pachatel potrestán,

b) na jiném pro jeho skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání,

d) způsobí-li takový činem značnou škodu.

4) odnětím svobody na dvě léta až šest let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 nebo 2 škodu velkého rozsahu.

– **Násilí proti orgánu veřejné moci § 323**

1) kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci orgánu státní správy, územní samosprávy, soudu nebo jiného orgánu veřejné moci, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

2) Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) ublíží-li takovým činem jinému na zdraví, nebo

c) způsobí-li takovým činem značnou škodu.

3) odnětím svobody na čtyři léta až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví,

b) škodu velkého rozsahu, nebo

c) poruchu v činnosti takového orgánu

4) odnětím svobody na deset až osmnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

5) příprava je trestná.

– **Násilí proti úřední osobě § 325**

1) Kdo užije násilí

a) v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo

b) pro výkon pravomoci úřední osoby,

bude potrestán odnětím svobody až na čtyři léta.

2) Odnětím svobody na šest měsíců až šest let bude pachatel potrestán,

a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 se zbraní,

b) ublíží-li takovým činem jinému na zdraví, nebo

c) způsobí-li takovým činem větší škodu.

3) odnětím svobody na tři léta až dvanáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1

a) těžkou újmu na zdraví, nebo

b) škodu velkého rozsahu.

4) odnětím svobody na osm až šestnáct let bude pachatel potrestán, způsobí-li činem uvedeným v odstavci 1 smrt.

5) příprava je trestná.

– **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání § 337**

1) Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že

d) navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu

bude potrestán odnětím svobody až na tři léta.

– **Násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 352**

1) Kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.

2) Kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.

3) stejně jako v odstavci 2 bude potrestán, kdo se spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu.

– **Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob § 355**

1) Kdo veřejně hanobí

a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo

b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyznání

bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.

2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1

- a) nejméně se dvěma osobami, nebo
 - b) tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí, nebo jiným obdobně účinným způsobem
- **Výtržnictví § 358**
- 1) kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu nebo průběh organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.
 - 2) Odnětím svobody až na tři léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1
 - a) opětovně, nebo
 - b) jako člen organizované skupiny.
- **Založení, podpora a propagace hnutí směřujícího k potlačení práv a svobod člověka § 403**
- 1) Kdo založí, podporuje nebo propaguje hnutí, které prokazatelně směřuje k potlačení práv a svobod člověka, nebo hlásá rasovou, etnickou, národnostní, náboženskou či třídní zášť nebo zášť vůči jiné skupině osob, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až pět let.
 - 2) odnětím svobody na tři léta až deset let bude pachatel potrestán,
 - a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí, nebo jiným podobně účinným způsobem,
 - b) spáchá-li takový čin jako člen organizované skupiny.
 - 3) příprava je trestná
- **Projev sympatií k hnutí směřujícímu k potlačení práv a svobod člověka §**

Kdo veřejně projevuje sympatie k hnutí uvedenému v § 403 odst. 1, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.⁸¹

Příloha č. 2

Zákon č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů

– Přestupky proti veřejnému pořádku § 47

1) Přestupku se dopustí ten, kdo

a) neuposlechne výzvy veřejného činitele při výkonu jeho pravomoci

b) poruší noční klid

c) vzbudí veřejné pohoršení,

d) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení anebo zanedbá povinnost úklidu veřejného prostranství,

e) úmyslně zničí, poškodí, znečistí nebo neoprávněně odstraní, zamění, pozmění, zakryje nebo přemístí turistickou značku nebo jiné orientační označení,

f) poruší podmínky uložené na ochranu veřejného pořádku při konání veřejných tělovýchovných, sportovních nebo kulturních podniků anebo v místech určených pro rekreaci nebo turistice,

g) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení,

h) neoprávněně založí skládku nebo odkládá odpadky nebo odpady mimo

⁸¹ Policejní prezidium České republiky Zákon ze dne 8. ledna 2009 trestní zákoník, změna: 306/2009 Sb. Zákon ze dne 29. listopadu 1961 o trestním řízení soudním (trestní řád), Praha 2009 – interní zdroj

vyhrazená místa.

2) Za přešupek podle odstavee 1 písm. a) až d) lze uložít pokutu do 1.000,- Kč, za přešupek podle odstavee 1 písm. e) a f) pokutu do 3.000,-Kč a za přešupek podle odstavee 1 písm. g) a h) pokutu do 50.000,-Kč.

– **Přešupky proti občanskému soužití § 49**

1) přešupku se dopustí ten, kdo

a) jinému ublíží na cti tím, že ho urazí nebo vydá v posměch,

b) jinému z nedbalosti ublíží na zdraví,

c) úmyslně naruší občanské soužití vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přešupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním,

d) omezuje nebo znemožňuje příslušníkovi národnostní menšiny výkon práv příslušníků národnostních menšin,

e) působí jinému újmu pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách nebo politických hnutích, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav anebo pro jeho stav manželský nebo rodinný.

2) Za přešupek podle odstavee 1 písm. a) lze uložít pokutu do 1.000,-Kč, za přešupek podle odstavee 1 písm. b) a c) pokutu do 3.000,-Kč a za přešupek podle odstavee 1 písm. d) a e) pokutu do 5.000,-Kč.

– **Přešupky proti majetku § 50**

1) Přešupku se dopustí ten, kdo

a) úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem

nebo zničením či poškozením věci z takového majetku, nebo se o takové jednání pokusí,

b) úmyslně neoprávněně užívá cizí majetek nebo si přisvojí cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby,

c) úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno.

2) Za přestupek podle odstavce 1 lze uložit pokutu do 15.000,-Kč.⁸²

Příloha č. 3

Zákon č. 273/2008 Sb. O Policii České republiky

– Zajištění osoby § 26

1) Policista je oprávněn zajistit osobu, která

a) svým jednáním bezprostředně ohrožuje svůj život, život nebo zdraví jiných osob anebo majetek,

f) byla přistižena při jednání, které má znaky správního deliktu, je-li důvodná obava, že bude v protiprávním jednání pokračovat anebo mařit řádné objasnění věci,

3) Zajištění může trvat nejdéle 24 hodin od okamžiku omezení osobní svobody.

– Vydání a odebrání zbraně § 35

1) Policista je oprávněn vyzvat osobu k vydání zbraně, hrozí-li nebezpečí, že jí bude neoprávněně užito k násilí nebo pohrůžce násilím. Po předchozí marné

⁸² Policejní prezidium České republiky, Zákon č. 200/1990 Sb. O přestupcích, ve znění pozdějších předpisů Praha 2006 – interní zdroj

výzvě je policista oprávněn zbraň odebrat.

– **Použití donucovacích prostředků a zbraně § 51 - § 59**

§ 51 - Obecné ustanovení

§ 52 – Donucovací prostředky

§ 53 – Obecné podmínky použití donucovacího prostředku

§ 54 – Použití pout a prostředků k zamezení prostorové orientace

§ 56 – Použití zbraně

§ 59 – Zákrok pod jednotným velením

– **Podání vysvětlení § 61**

1) Policie může požadovat potřebné vysvětlení od osoby, která může přispět k objasnění skutečností důležitých pro

a) odhalení trestného činu nebo přestupku a jeho pachatele,

– **Prokázání totožnosti § 63**

1) Prokázáním totožnosti se rozumí prokázání jména, popřípadě jmen, příjmení, data narození a v případě potřeby také adresy místa trvalého pobytu, adresy místa pobytu nebo adresy bydliště v zahraničí, rodného čísla a státní příslušnosti. Rozsah a způsob zjišťování osobních údajů musí být přiměřené účelu zjišťování totožnosti.

2) Policista je oprávněn vyzvat k prokázání totožnosti osobu

a) podezřelou ze spáchání trestného činu nebo správního deliktu,

d) od níž je požadováno vysvětlení

g) která má na místě veřejně přístupném zbraň a je důvodné podezření, že

zbraně může být užito k násilí nebo pohrůzce násilím,

h) zdržující se v blízkosti místa, kde došlo ke spáchání trestného činu nebo správního deliktu, k požáru anebo jiné mimořádné události,

k) na žádost jiné osoby, která má na zjištění totožnosti právní zájem, jakož i osobu, která o prokázání totožnosti policistovi žádá, a zjištěné osobní údaje předat osobě, která o prokázání totožnosti požádala, nebo

l) při plnění jiného úkolu, je-li to nezbytné k ochraně bezpečnosti osob a majetku, veřejného pořádku nebo pro předcházení trestné činnosti.⁸³

Příloha č. 4

Fotografie Hooligans

Pochod fanoušků Baníku Ostrava v doprovodu Policie ČR

(zdroj: <http://www.novinky.cz/krimi/179797-fotbalovi-hooligans-se-chlubi-bitkou-ke-ktere-mozna-nedoslo.html>)

83 Policejní Prezidium ČR, Zákon č. 273/2008 Sb. o Policii České republiky, Ministerstvo vnitra ČR 2008 – interní zdroj

Fotbaloví fanoušci Sparty Praha v ochozech stadionu

(zdroj: <http://fotbal.sport.cz/fotbal/gambrinus-liga/156739-u-brna-se-pry-servali-hooligans-policie-o-tom-nevi.html>)

Kotel Baníku Ostrava používání pyrotechniky během utkání

Baníku Ostrava – Teplice

(zdroj: <http://www.hooligans.cz/galerie/displayimage.php?pid=2989&fullsize=1>)

Fotografie domluvené rvačky mezi příznivci Bohemians Praha a FC Opavy

(zdroj: <http://www.hooligans.cz/galerie/displayimage.php?album=230&pos=6>)

Fotbalový chuligán odváděn policií při výtržnostech při zápase mezi Baníkem a Spartakem Moskva

(zdroj: <http://fotbal.sport.cz/fotbal/ostatni/137059-za-vytrznosti-po-duelu-baniku-se-spartakem-obvinen-dalsi-fanousek.html>)

Policisté zakročující proti výtržnostem v derby pražské Sparty a Slávie

(zdroj: <http://fotbal.sport.cz/fotbal/ostatni/133343-ministr-vnitra-langer-predstavil-bezpecnostni-manual-pro-fotbalove-kluby.html>)

Používání keltských křížů na vlajkách u příznivců CSKA Sofia

(zdroj: <http://www.hooligans.cz/view.php?cisloclanku=2010020005>)

Věci zabavené německou policií při razii proti organizované chuligánské skupině příznivců Dynama Drážďany s názvem “Hooligans Elbflorenz“

(zdroj: <http://www.hooligans.cz/view.php?cisloclanku=2009120010>)

Vlajky používané fanoušky Spartaku Trnava

(zdroj: <http://www.hooligans.cz/galerie/displayimage.php?album=lastup&cat=6&pos=6>)

Symboly používané hooligans

symboly používané ultrapravicovými chuligány

jižanská vlajka

svastika

(*Zdroj:* <http://www.obrazky.cz/?from=19&step=18&colours=all&size=any&filter=1&q=svastika&pId=BHjHWiGXC1uGdrqez8BT>)

Tetování, které používají fanoušci s vyobrazením příslušnosti ke svému klubu.

(zdroj: <http://www.slaviaultras.cz/foto/61-TETOVANI/>)

Příloha č. 5

Dotazník

Dobrý den, jmenuji se Pavel Kročák a zpracovávám v rámci svého studia na Teologické fakultě Jihočeské univerzity bakalářskou práci s tématem: Fotbaloví fanoušci - Hooligans na našich stadionech. V rámci výzkumu pro tuto bakalářskou práci byl vypracován tento dotazník, který má zjistit postoje a názory občanů na chování fanoušků při sportovních utkáních. Co jsou ochotni tolerovat a naopak, co je dle jejich názoru společensky nepřijatelné. Prosím vás o vyplnění tohoto dotazníku. Získané výsledky budou použity výhradně pro účely bakalářské práce a jsou anonymní.

Odpovědi zatrhněte.

Děkuji za spolupráci

1. Jste zainteresováni do otázky fotbalových fanoušků Hooligans?

1. ano (26) 2. ne (74)

2. Chování fanoušků na sportovních utkáních ve vašem regionu je podle vás:

1. zcela v pořádku (14) 2. spíše přijatelné (36) 3. až na drobné výjimky přijatelné (38) 4. spíše nepřijatelné (12) 5. zcela nepřijatelné ()

3. Návštěva sportovních utkání ve vašem regionu je s ohledem na chování fanoušků:

1. zcela bezpečná (26) 2. bezpečná pod dozorem pořadatelů/veřejných orgánů bezpečnosti (64) 3. nebezpečná () 4. nebezpečná radši tam nechodím() 5. nevím (10)

4. Setkal jste se přímo nebo podle hodnověrného zdroje z okolí s trestnou činností fanoušků před/během/po sportovním utkání ve vašem regionu?

1. Ano (přejděte na otázku č. 5) (30) 2. Ne (přejděte na otázku č. 6) (70)

5. O jakou trestnou činnost se v případě chování fanoušků jednalo? (popište vlastními slovy)

6 x násilí, 4 x rvačka, 2 x agresivita slovní a fyzická, 18 x poškozování cizího majetku,

6. Z jakého regionu pocházíte (kraj – obec)?

Jihočeský kraj x 22, V.Brod x 18, Kaplice 8, Č. B. 34, Písek 4, Č.Krumlov 8, Tábor 2, Plzeň 2, Praha 2,

7. O aktivitách hooligans (radikálních fanoušků) se dozvídám:

1. z médií (70) 2. ze zkušeností známých (8) 3. sám s nimi přicházím do styku (12) 4. sám se jich účastním () 5. nevím, nezajímám se (10)

8. Jestliže byste se hodnověrným způsobem dozvěděl/a, že při/po sportovním utkání byl ze strany fanoušků spáchán trestný čin:

1. oznámil bych to policii nebo justičním orgánům (48) 2. neoznámil, protože (doplňit) 2x je to zbytečné, 2x výtržnosti stejně budou pořád. 3. nevím, neumím posoudit (48)

9. Myslíte si, že současný český právní řád umožňuje policii a justici účinně stíhat nebo zakročit proti aktivitám hooligans:

1. ano (10) 2. spíše ano (30) 3. spíše ne (36) 4. ne (co by se mělo změnit) 1x problém s dokazováním, 5x zvětšit pravomoce org. 2 x zvýšit tresty 5. nevím, neumím posoudit (16)

10. Myslíte si, že státní orgány při zajišťování bezpečnosti ostatních fanoušků zasahují správně?

1. ano (12) 2. spíše ano (48) 3. spíše ne (18) 4. ne (co by jste změnil/a) 3 x Tvrdší zásahy policie 5 x zvětšit pravomoce policie 5. nevím, neumím posoudit (14)

11. Myslíte si, že média, tj. tisk, televize, rozhlas, když informují o zásahu proti hooligans v ČR:

1. přinášejí objektivní informace (22) 2. vyhledávají jen senzace (62) 3. vyvolávají jen obavy a strach mezi občany (6) 4. neumím posoudit (10)

12. Domníváte se, že se páchaní trestných činů hooligans ve srovnání se stavem před deseti lety v České republice snížilo či zvýšilo:

1. výrazně snížilo (2) 2. poněkud snížilo (18) 3. zůstalo stejné (18) 4. poněkud zvýšilo (22) 5. výrazně zvýšilo (14) 6. nevím (26)

13. Zakázal byste přístup radikálních skupin fanoušků na české stadiony?

1. Ano (74) 2. Ne (26)

Osobní údaje důležité pro zpracování a podrobnou analýzu dat:

Věk 15 – 25 (34) 26 – 40 (40) 41 – 60 (24) více než 60 (2)

Vzdělání ZŠ () Učební obor – výuční list (30) SŠ (54) VŠ (16) Pohlaví žena (28) muž (72)

Abstrakt

KROČÁK, P. *Fotbaloví fanoušci – hooligans na našich stadionech*. České Budějovice 2010. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce Mgr. Kateřina Hyková, Ph.D.

Klíčová slova: hooligans, extremismus, agrese, agresivita

Bakalářská práce se zabývá problematikou radikálních fotbalových fanoušků. Teoretická část přibližuje problematiku fotbalového chuligánství a její vývoj v Evropě. Praktická část byla zaměřena na potvrzení hypotéz:

č. 1 – většina občanů ČR má strach z chování radikálních fotbalových fanoušků.

č. 2 – většina veřejnosti spoléhá na činnost státních orgánů k ochraně proti kriminalitě těchto fanoušků.

Z výzkumu prováděného dotazníkovým šetřením vyplynulo potvrzení těchto hypotéz s ohledem na to, že většina respondentů pocházela z Jihočeského kraje a má informace o činnosti hooligans převážně z médií.

Abstract

Football fans – hooligans on our stadions

Key words: hooligans, extremism, aggression, aggressiveness

Bachelor paper is about radical football fans (hooligans). The theory describes football hooliganism and its progress in Europe. Practical part answers the hypothesis:

Number 1. most of czech people is afraid of radical football fans.

Number 2. most of public depend on activity of state organs to protect againts fans criminality.

The research verifies this hypohthesis in the region of South Bohemia and with a view to reality, that most of informations about hooligans are from media.